

SUSRETI

GLASILO HRVATSKO - ČEŠKOGA DRUŠTVA
Dvobroj 15-16 Zagreb, prosinca 1995.

**ČESTIT BOŽIĆ
I SRETNNA NOVA 1996. !**

**VESELÉ VÁNOCE
A ŠŤASTNÝ NOVÝ ROK !**

Cronicus	2
Susreti hrvatsko-češkoga prijateljstva	3
Pregled aktivnosti Društva	6
Vijesti iz Češke	8
Bernard Sannig	10
Nacionalna knjižnica u Pragu - glazbeni odjel	11
Uz blagdansko raspoloženje	12
Zabilježili smo	14
Iz života manjine	15
Iz češkog tiska	17
Iz hrvatskog tiska	18
Baršunasta revolucija	19
Hrvatski Sokol	20
Vojnović i Prag	21
Šport	21
Tko je Martin C. Putna	22
Razgovor uz čaj	23

Ilustracija na naslovnici:
Josef Lada

Izdavač:

Hrvatsko-češko društvo,
Sekcija za informiranje
Zagreb, Dolac 1/II

Uredili: Vlatka Banek i Božidar Grubišić
Priprema i grafička obrada: Vlatka Banek

SUSRETI su interno glasilo i dostavljaju se članovima besplatno

Na kraju godine

U službenim odnosima Republike Češke i Republike Hrvatske - ništa nova

Protekla je još jedna kalendarska godina. U službenim odnosima Republike Češke i Republike Hrvatske - ništa nova. Bilježimo jedan susret, dugo priželjkivan, između češkog predsjednika Václava Havela i hrvatskoga Franje Tuđmana, koji se zbio u New Yorku prigodom proslave pedesete obljetnice UN. A i taj se, slutimo, zbio zbog toga da se ublaže prigovori predsjedniku Havelu što je u Pragu ugostio bosanskohercegovačkog predsjednika Aliju Izetbegovića, te tako, kako kaže češki premijer Václav Klaus, dao prednost samo jednomu od predsjednika država nastalih na tlu bivše Jugoslavije. Budući da je Václav Havel jasno imenovao agresore na tlu bivše Jugoslavije, sa slovenskim predsjednikom Milanom Kučanom njeguje već tradicionalno dobre odnose, preostali su mu samo hrvatski Tuđman i makedonski Gligorov. Kako se Kiro Gligorov oporavlja od posljedice atentata, to je za ravnotežu bio dovoljan susret s Tuđmanom u New Yorku.

No, unatoč tvrdokornosti, kad se radi o uspostavi odnosa češke i hrvatske države na razini vlada, u tijeku ove godine, a zahvaljujući zalaganjima Hrvatsko-češkoga društva u Zagrebu i Češko-hrvatskoga društva u Pragu, kontakti se uspostavljaju i njeguju. Koliko dopuštaju skromna novčana sredstva, dotekla u oba društva zahvaljujući sponzorima i prijateljima, ovi su kontakti sve češće osobni, a osobni je kontakt uvijek najdjelotvorniji. Sve su češći i susreti s češkim novinarima, pa se postupno otvaraju medijski prostori u Republici Češkoj. Kontakti kulturnih djelatnika prinos su upoznavanju dviju srodnih kultura, a gospodarska suradnja, osobito na razini turizma, najsigurnije otvara vrata i međudržavnim kontaktima. Iduće im se godine zasigurno nadamo. Do tada, svima koji su sreem i djelom uz naša nastojanja, prije svega pak suradnicima i čitateljima "Susreta", želim blagoslovljen Božić, te mir i dobro u novoj, 1996. godini.

Cronicus

Iz aktivnosti Društva

S u s r e t i

hrvatsko - češkoga prijateljstva

U proteklom su se razdoblju odvijale žive aktivnosti suradnje na liniji Zagreb - Prag, točnije Hrvatsko-češkog društva i Češko-hrvatskoga društva. Neposredni susreti pridonijeli su ostvarenju dijela programa, dok nastavak slijedi u prosincu ove i svibnju sljedeće godine.

SUSRET S ČLANOVIMA ČEŠKO-HRVATSKOG DRUŠTVA U BIZOVAČKIM TOPLICAMA 5. - 6. STUDENOGA 1995.

Bizovačke Toplice, samo su 7 km od linije koja nas dijeli od preostalog, okupiranog dijela naše Hrvatske. Upravo je ta činjenica bila glavnim razlogom što ovaj dragulj naše turističko - zdravstvene ponude nije radio kako može i zaslužuje. U Hrvatsko-češkom društvu nismo puno dvoumili kada se ukazala prilika, da u okviru našega djelovanja, pokušamo promovirati ljepotu i bogatstvo sadržaja Bizovačkih Toplica u Češkoj.

Uspjeli smo nagovoriti dvadesetak članova *Češko - hrvatskog društva iz Praga* da dođu na izlet autobusom, tjedan dana prije nego što su planirani *Dani slavonske kuhinje* u Pragu. Kuhari, konobari, izvorni folklor i glazba iz Bizovačkih Toplica bili su predviđeni za prezentaciju slavonskih specijaliteta u Pragu, te je to bila izvrsna prilika za bolje upoznavanje i konkretne dogovore.

Uz predsjednicu Češko hrvatskog društva *Jarmilu Pazdernikovu* i tajnicu *Michaelu Harvanovu* u Bizovačke Toplice došlo je autobusom još njih sedamnaest, kako ono kažu - najhrabrijih.

Naime, u Češkoj su bili uvjeravani da je totalna ludost ići na skoro prvu liniju fronte, ma kako to interesantno i uzbudljivo bilo. Krenuli su u noći od petka na subotu i nakon kraćeg zadržavanja u Varaždinu, u subotnje popodne stigli u Toplice. Nažalost, vrijeme jedino nije pokazalo volju da nagradi odvažnost, upomost i prijateljstvo. Bilo je izrazito hladno, a u nedjelju i puno snijega te teškoća s povratkom.

Dočekani i stalno praćeni od direktora Toplica *Ivice Bakovića*, načelnika Bizovca *Stjepana Sršića*, predsjednika Hrvatsko - češkoga društva *Zorislava Bobuša*, te nekolicine članova društva i više djelatnika Toplica, prijatelji iz Češke proveli su, kako sami kažu, nezaboravnih, iznad svih očekivanja prekrasnih 24 sata u hotelu "Termia". Uz obilje slavonskih jela i pića, zvuke tamburica i ples bilo je i kupanja, kuglanja, šetnje i razgledanja svih, posebno zdravstvenih sadržaja koje Toplice imaju i nude. Čudno, pomalo futurističko zdanje

hotela, bogato sa svim potrebnim komforom i ponudom koju gost treba za aktivan odmor i rekreaciju, oduševilo je naše prijatelje iz Češke. Priznali su nam da su naše priče o Bizovačkim Toplicama smatrali pretjeranim, ali nakon svega viđenog i doživljenog, da je sve još ljepše i bolje nego smo im govorili.

Sklopljena su nova i utvrđena dosadašnja poznanstva i prijateljstva. Dogovori o *Danima slavonske kuhinje* u Pragu bili su izrazito konstruktivni i plodni što pokazuju i odjeci tih dana u medijima i u Češkoj i Hrvatskoj, a i uspješni poslovni rezultati. Bizovačke Toplice su vodeće ljude u *Bemex Toursu* iz Češke toliko osvojile da su ušle u cjenik te velike turističke agencije za 1996. godinu.

U Češku je otišlo puno foto i video uspomena na ovaj susret, a sve će biti pokazano na sastanku Češko - hrvatskog društva u Pragu.

Na rastanku, obećali smo si, da oba društva nastave sve uspješniju djelatnost i suradnju.

Zorislav Bobuš

SLAVONSKA GUŽVARA I VINO PRIJATELJSTVA

Pod gornjim je naslovom *Glas Slavonije* izvjestio o *Danima slavonske kuhinje u Pragu*. No, iza dobre dosjetke krije se naporan rad i, razumije se, dobri rezultati društava iz Republike Hrvatske i Republike Češke.

Od 14. do 18. studenoga o.g. u Pragu je održana mani festacija pod nazivom *Dani slavonske kuhinje*, a u organizaciji dvaju društava iz dviju zemalja - *Češko-hrvatskog (RH)* i *Hrvatsko-češkog (RH)* - i pokroviteljstvom veleposlanika RH prof. Zlatka Stahuljaka.

Manifestacija promicanja Republike Hrvatske, odnosno Slavonije i turističke ponude Bizovačkih toplica održana je u jednom od elitnih praških restorana, hrvatskog vlasnika Zlatka Antića.

Uz bogatstvo posebnosti slavonske kuhinje i dobro piće, gostima je ponuđena i zabava

uz nastupe Kulturno-umjetničkog društva "Bizovac" i "Petrijevačke tamburaše". Manifestaciju su posjetili, uz veleposlanika Stahuljaka, šef kabineta ministarstva vanjskih poslova republike Češke Martin Grmela, savjetnik u veleposlanstvu Republike Češke u Zagrebu g. Josef Nedbal, uglednici iz češke vlade i Trgovačke komore, brojni turistički djelatnici, a naravno i svi oni željni upoznavanja hrvatskih specijaliteta i običaja ili obnavljanja sjećanja na njih. Gospođa Jarmila Pazderniková, predsjednica Češko-hrvatskoga društva, zadovoljna uspjelom organizacijom i njenim

odjekom u češkoj javnosti a o manifestaciji su izvješćivale novine, radio i TV - kratko je kazala: *Možemo i hoćemo suradnju naših društava na konkretnim programima i što više stvarnih susreta.*

Dr. Zorislav Bobuš je pridodao kako su veliki izgledi da već u prosincu Pragu bude prikazan djelić hrvatske umjetnosti - izložbom slika jednog od suvremenih hrvatskih slikara, a u svibnju sljedeće godine i velike izložbe hrvatske naive u nekoliko mjesta Republike Češke. (zb/vb)

Češke su novine, između ostaloga, izvijestile :

SLAVONSKI KUHARI POSJETIT ĆE PRAG

"Slavonija je opet slobodna i želimo je našim ljudima predstaviti barem posredstvom njezine kuhinje koja sliči češkoj. Zato smo od 14. do 18. studenog pripremili u Pragu Dane slavonskih kulinarskih specijaliteta", rekla je za *Expres* Jarmila Pazderniková, predsjednica Češko-hrvatskog društva. Osim tipičnih jela koja će se tih dana naći na jelovniku restorance MIHAEL u Křižkovej ulici, gosti će također moći uživati u folkloru i glazbi toga kraja. Predstaviti će se poznate Bizovačke toplice koje imaju 160 godina tradicije. A kakve specijalitete slavonski kuhari nude? Na jelovniku se nalazi slavonska šunka, šokačka juha, riblji paprikaš, vitez Slavonskeravnice (teletina, teleći mozak, duveč, suhe šljive), pastirski specijalitet od divljači na slavonski način, savijača s makom i orasima i druge dobrote. Među pićima neće nedostajati i domaća rakija i slavonska vina.

Znate li što je to kulen? Taj slavonski suhomesnati specijalitet, kao i druge kulinarske čarolje iz hrvatske Slavonije, možete iskušati na Danima slavonske kuhinje, što se od 14. do 18. studenog održavaju pod zaštitom veleposlanika Hrvatske republike prof. Zlatka Stahuljaka u praškoj restauraciji Mihael (Křižkova 32, Praha 8).

Na jelovniku ćete među ostalim naći smuda na orlovski način, pastirski specijalitet od divljači, šokački ili svatovski odrezak, uz to i slavonska vina, domaću rakiju... Ponuda svega toga bit će popraćena nečim što se u nas rijetko čuje: tamburaškom glazbom.

KONTAKTI S HRVATSKOM BEZ FORMALNOSTI

Od travnja 1994. godine djeluje u nas Češko-hrvatsko društvo a identična organizacija bila je osnovana i u Zagrebu. Iako brojem svojih članova ova nekomercijalna i nepolitička organizacija nije za sada velika, njezino praktično značenje je mnogo veće. Svoju djelatnost usmjerava prvenstveno na upoznavanje naših građana s hrvatskom kulturom, razvitak trgovačkih veza poduzetničkih krugova i firmi, produbljava informiranost o stanju u Hrvatskoj. Društvo ulaže napore za osnivanje hrvatske knjižnice i čitaonice u Pragu, gdje će posjetitelji imati mogućnosti posudbe i turističkih kataloga i vodiča. Organizira također razmjenu folklornih i kazališnih grupa, izložbe, informativne izlete i sl.

Kako je za *Hospodářské noviny* rekla predsjednica Češko-hrvatskog društva Jarmila Pazderniková, tijekom tjedna 14. do 18. studenog održat će se u Pragu Dani slavonske kuhinje. Češko-hrvatsko društvo će u suradnji s firmama SAAN Prag i Bizovačkim toplicama predstaviti u restauraciji Mihael kulinarske specijalitete, folkloru glazbu, vezove i nošnje iz Slavonije.

Vážení,

pod zaštitou veleposlanice Chorvatské republiky v České republice pana profesora Zlatka Stahuljaka, v organizaci Česko - Chorvatské společnosti v Praze a Chorvatsko - České společnosti v Záhřebu,

budou se konat ve dnech 14. - 18. 11. 1995

„DNY SLAVONSKÝCH KULINÁŘSKÝCH SPECIALIT“ V PRAZE.

Spoluorganizátor a prezentant kulinařských specialit, zdravotní i folkloru a hudby z tohoto kraje jsou firmy - „Bizovačke Toplice“ z Bizovače a firma „SAAN“ z Prahy.

Místo konání této kulinařské akce je restaurace „Mihael“, Křižkova 32, Praha 8.

Blízké informace Vám podáme telefonicky nebo osobním kontaktem.

*pl. J. Pazderniková
předsedkyně
Česko-Chorvatské společnosti
v Praze*

*Dr. Zorislav Bobuš, a.z.
předseda
Česko-Chorvatské společnosti
v Záhřebu*

VELEPOS LANIK SE SLADIO KULENOM

"Tu vijest sam primio sa zadovoljstvom" rekao je, za praški dnevnik *Expres* veleposlanik Hrvatske u ČR prof. Zlatko Stahuljak (62), o potpisivanju sporazuma o mirnom rješenju problema istočne Slavonije i njenom vraćanju pod hrvatsku upravu. S gospodinom Stahuljakom sreli smo se prilikom Dana slavonskih kulinarskih specijaliteta, koji se od subote održavaju u praškoj restauraciji Mihael u četvrti Karlín.

Kuhari iz Bizovačkih Toplica pripremili su niz specijaliteta, zbog čega se naš razgovor dotakao poslovice. Kod nas poznata kako "ljubav prolazi kroz želudac" u hrvatskom seljačkom obliku glasi: "Hrani životinju i bit će ti vjerna". Gospodin veleposlanik je priznao da se u Mihaelu najviše osladio kulenom, što je nešto poput naše tlačenice, međutim od najkvalitetnijeg mesa i ljute kobasice. Iz naše kuhinje najviše se raduje gusci (bez kosti s knedlima), posebice u restauraciji U kalicha, i koju, iako stručnjak za vino, zalijepivom. Na otoku Cresu, gdje je rado na odmoru, uživa u darovima mora - siparna, ugoru na gradelama i drugim ribarna.

Kontakty s Chorvatskem neformálně

Od dubna roku 1994 působí u nás Česko-chorvatská společnost a obdobná organizace byla založena též v Záhřebu. I když počtem svých členů je tato nekomerční a nepolitičká organizace zatím spíše nevelká, její praktický význam je mnohem větší. Svou činnost zaměřuje především na seznamování našich občanů s chorvatskou kulturou, rozvíjení obchodních kontaktů podnikatelských kruhů a firem, prohlubuje informovanost o situaci v Chorvatsku. Společnost usiluje o založení chorvatské knihovny a čítárny v Praze, kde návštěvníci budou mít možnost vypůjčit si i turistické katalogy a průvodce. Organizuje rovněž výměnu folklorních a divadelních souborů, výstavy, poznávací zájezdy apod. Jak uvedla pro HN předsedkyně Česko-chorvatské společnosti Jarmila Pazderniková, v týdnu od 14. do 18. listopadu se budou v Praze konat Dny slavonské kuchyně. Česko-chorvatská společnost společně s firmami SAAN Praha a Bizovačke Toplice představí v restauraci Mihael kulinařské speciality, folklorní hudbu, vyšívky a kroje z oblasti Slavonie. (sky)

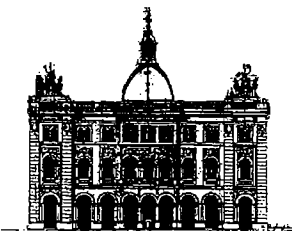
BLAGDAN ČEŠKE REPUBLIKE

U povodu državnog blagdana Češke Republike, veleposlanik Ondřej Havlín priredio je 27. listopada primanje u zgradi rezidencije, u Jurjevskoj ulici. Među brojnim uzvanicima, od diplomatskog kora do predstavnika Crkve, Čeha iz Hrvatske i poslovnih ljudi, pozivu su se odazvali i predstavnici našega društva. (vb)

OTVORENI NOVI PROSTORI ZAGREBAČKE GRADSKE KNJIŽNICE

U petak, 13. listopada 1995. u 13 sati, praznovjerju uprkos i unatoč, svečano su otvoreni novi prostori Gradske knjižnice u Starčevićevu domu. Kako smo s tom knjižnicom i njenom ravnateljicom prof. *Ankom Katić - Crnković* uspjele surađivati, to smo se pridružili brojnim uzvanicima i čestitarima koji su toga dana prisustvovali svečanosti. Tom smo prigodom razgledali i novi Bibliobus, prvo vozilo te namjene izrađeno u Hrvatskoj, u tvrtki Eurobus. Gradska je knjižnica osnovana 7. prosinca 1907. godine, na poticaj Družbe "Braća Hrvatskoga Zmaja", a tada je bila smještena u prostorima Kamenitih vrata. Trideset godina kasnije, točnije 1937. uselila je u Novinarski dom gdje se zadržala daljnjih 57 godina. Kako je Novinarski dom vraćen

novinarima, Nacionalna i sveučilišna biblioteka dobila novi prostor a njen stari je namijenjen Arhivu Hrvatske, Gradska je knjižnica uselila u Starčevićev dom. Prilagodbom prostora i smještajem građe, nadamo se za dulje vrijeme, Gradska je knjižnica ponudila korištenje informativno-posudbenog i glazbenog odjela, dok će dječji odjel biti otvoren do kraja godine. Čestitamo! (vb)

JÍLEKOVI SVJETLOPISI

Mr. Miroslav Jílek, naš član, znan je već od ranije kao zaljubljenik u izričaj fotografije. No, ovoga je ljeta (od 18. srpnja do 10. rujna) u zagrebačkoj galeriji *Modular* uspješno izložio svoje fotografije pod naslovom *Maksimirski HAD*. Kako sam kaže, sažimajući helensku mitologiju na područje Maksimira, predstavio je svoja svjetlopisanja tehnikom *fotoaquarelistike*. Zapravo, predočio nam je izbor pogleda na Maksimirski park kroz odraze u vodi. Prema riječima Maline Zuccon Martić, *Jílekove su interpretacije odražavanje odraza*, a snima ih *s izrazitim osjećajem za boju i njene tonove*. Poželimo stoga što skoriji ponovni susret sa svjetlopisima Miroslava Jíleka. (vb)

Zanimljivi "Susreti"

Večernji list - Zagrebački popodnevnik - od 24.11.1995. godine objavio je sljedeći osvrt:

Glasilo Hrvatsko - češkog društva "Susreti" i u dvobroju 13-14 donosi niz zanimljivih priloga. Tu je i zahvala društva češkom predsjedniku Havelu koji je realno označio karakter "Oluje" kao oslobodilačke akcije. Uvodnik glasila britko ocjenjuje kako hrvatska zbivanja nemaju adekvatna odjeka u češkim medijima, a ni češka u hrvatskim. S druge pak strane srpsko - cmogorski mediji nastupaju mnogo prodornije. Dok nijedan hrvatski novinar nema stalnu akreditaciju u Pragu, a ni češki u Zagrebu (!), dotle u Pragu rade akreditirani novinari Tanjuga, Borbe, Nina, Vremena, Radija Pingvina i B-92. BiH barem ima dopisnika BH-pressa. "Susreti" donose i pismo profesora Karlova sveučilišta Martina Putne u kojem izražava radost zbog oslobođenja Hrvatske. Ladislav Radulić piše o srazmjerno malo znanoj Rešetarovoju knjižničkoj ostavštini u Pragu, a Vlatka Banek donosi pregled udjela čeških djelatnika u razvoju hrvatske elektroprivrede. Tiskanjem prijevoda Josefa Hanzlíka možemo uživati u češkoj verziji Tinove "Svakidašnje jadikovke", koja u prepjevu glasi "Každodenní lamentace". Manja Hribar piše o odcjecima Draškovićeve "Noža" nakon češkog prijevoda, onima koji shvaćaju odgovornost toga pisca za buđenje mitomanskog velikosrpskog šovinizma, ali i onima koji ne uvikaju ili to ne žele, manipulacijski karakter toga romana. Sve u svemu: "Susreti" svakako zavređuju širi odjek. (žev)

Sedamdeset mu je godina tek !

Jedan od inicijatora i osnivača Hrvatsko-češkoga društva, član Predsjedništva, tajnik Društva - ukoliko "duša" Društva - *Božidar Grubišić*, krajem listopada je navršio 70 godina života. *Sretno mu!*

Pitate li ga da Vam kaže nešto o sebi, najradije će prečuti pitanje.

Ukoliko inzistirate, telegrafski će vam odsjeći:

rođen 1 x
upisao pravo 2 x
filologiju 1 x
sudjelovao u NOR-u
i ranjen 1 x
novinarstvom se
bavi cijeli život,
dakle 1 x
oženjen 2 x
otac 3 x
djed 4 x.

Rođeni je Zagrepčanin i potužit će vam se da je zgrada u Maksimirskoj 94 srušena i da je svoju rodnu kuću nadživio.

S ponosom će reći da je njegov otac Dalmatinac bio liječnik, a majka Čehinja - Moravka. Do 10. je godine odgojan u njenoj obitelji pa je češki naučio prije nego hrvatski i stoga se osjeća Čehom.

Drugi će za njega reći da je najbolji Hrvat među Česima i najbolji Čeh među Hrvatima.

Vijesti iz Češke

MJESEC BIH U ČEŠKOJ

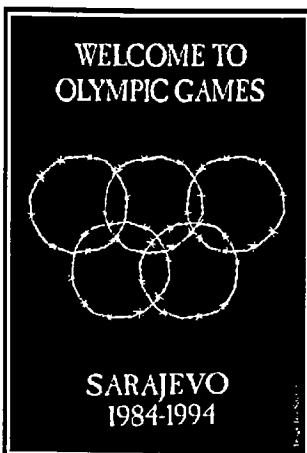
Niz kulturnoumjetničkih priredaba diljem Republike Češke

Dvodnevnom posjetom visokog državnog rukovodstva Bosne i Hercegovine Pragu, sredinom mjeseca listopada, završen je *Mjesec Bosne i Hercegovine u Češkoj*. Na poziv češkog predsjednika Václava Havela u Prag pristiglo izaslanstvo BiH - Alija Izetbegović, Stjepan Ključić i Tatjana Ljujić-Mijatović - trebalo je potkrijepiti nadu da će BiH ostati europska multietnička zemlja. Tu je nadu otvoreno zagovarao predsjednik Havel pred novinarima, a i predsjednik Izetbegović na predavanju o temi multietničkog suživota u Bosni i Hercegovini na skupu u "Bohemiae fundation".

Nizom kulturnoumjetničkih priredaba umjetnika iz obje zemlje u 41 gradu Republike Češke, *Mjesec BiH* trebao je približiti češkoj javnosti ono što se poimlje rječju multikulturalnost. Zanimljivo je da su i *Literární noviny* široko informirale o tim događanjima posvetivši im gotovo cijeli broj 35/95 (od 31. kolovoza). Uz najavu događanja u prigodnim su člancima dani osvrti na pojedine autore iz BiH. Svoj prilog akciji svojom su nazočnošću dali i europski upravitelj Mostara Hans Koschnick i bivši izaslanik glavnog tajnika UN-a za ljudska prava Tadeusz Mazowiecki.

Václav Havel je tom prigodom iznio svoje viđenje sukoba u BiH i na području bivše Jugoslavije. Ocje-

njujući zračne napade NATO-a kao "ispravne, ali zakašnjele", a situaciju u BiH 1992. je usporedio s onom u kojoj je ČSR bila 1938., kad su "velesile izdale čehoslovačku demokraciju". Havel je istakao kako na prvi pogled izgleda da međusobno ratuju razni narodi radi izravnanja povijesnih računa, a to je prihvatila i međunarodna zajednica, čime je pokazala da zapravo ne razumije stvari. Radi se o sukobu dvaju shvaćanja društva, države i svijeta. Na jednoj je strani ideja koja je jedan od temeljaca današnjeg europskog ujedinjenja i ujedno jedina nada današnje globalne civilizacije, a na drugoj je strani ideja čiji je dosad najstrašniji plod bio Drugi svjetski rat. Između ostaloga Havel je rekao: *Ako princip građanskog suživota izgubi bitku za preživljavanje u BiH, izgubit će ga u cijeloj Europi. A to se ne smije dogoditi.* (vb)

Prenosimo iz:
Literární noviny, br. 35/95

Juraj Martinović:

MĚSTO

*Co se to tam kouř
v kotlíně ?*

*Být to kámen,
už by se rozdrořil,
být to ocel,
už by se roztavila,
voda by už shořela.*

*Ne,
to není
slovanská antiteza,
stylistická figura
zpřevaná při guslích.*

*To je
Město.*

Vyznání občana České republiky

Kde bychom se octli,
nemít tebe, Havle?
Blýskaly by kudly,
svištěly by kóule.

Kde bychom se octli,
nemít tebe, Klausí?
Třížily by dluhy,
měli bychom nouzi.

Ve štěstí i míru
běží naše doba.
Zaplať Pámbu, že vás
máme tady oba.

(Podnikatel)

Inicijativa Čeha - povratnika iz Hrvatske

U BRNU UTEMELJENO UDRUŽENJE ILOVA

U prvim godinama poslije Drugoga svjetskog rata više tisuća Čeha, uglavnom iz Slavonije, ali i iz drugih krajeva Hrvatske, preselilo se u Češku i Moravsku. Bila je to tzv. reemigracija, povratak u staru domovinu, koji je među svim Česima u inozemstvu poticala čehoslovačka vlada, nastojeći popuniti demografske i gospodarske praznine koje su, pogotovu u pograničnim krajevima, nastale izgonom oko dva milijuna Nijemaca. Većina ovdašnjih Čeha bila je sa sela, pa su i u svojim novim prebivalištima priuili uz zemlju na kojoj su i u toj sredini potvrdili da su uspješni i napredni gospodari. Iz Daruvara, Končanice, Velikih i Malih Zdenaca, Hercegovca, Požeške kotline i drugih mjesta u Slavoniji uglavnom su naselili mjesta Jiřice i Miřovice u kotaru Znojmo, u blizini češko-austrijske granice, dok se manji broj smjestio u Bmu, Karlovým Varyma, Pragu, Plzeňu i drugim mjestima u Češkoj i Moravskoj. U lipnju ove godine nekadašnji povratnici i njihovi potomci osnovali su u Bmu udruženje, koje su nazvali *Ilova*, po rijeci uz koju su njihovi preci u Hrvatskoj prebivali. Poticaj je dala skupina entuzijasta koji će - kako kažu - pokušati uskrsnuti život sunarodnjaka, podrijetlom iz Daruvarskog kraja. Nadaju se da se nakon 50 godina nisu toliko otuđili da ne bi bili u stanju uspostaviti kontakte i razviti uzajamne sveze. Još ove go-

dine namjeravaju utvrditi mogućnosti i oblike djelovanja a za sljedeću pripremaju razgovore o tome, što se može očekivati od *Udruženja Ilova* te javno predavanje o Česima daruvarskog kraja. Planiraju zatim posjet Hrvatskoj, sa zadržavanjem u Daruvaru, a kasnije i športske susrete. Već u veljači ove godine izdali su promotivni broj časopisa *Ilova*. U prvo vrijeme namjeravaju ga izdavati četiri puta godišnje a kada nađu sponzore i prikupe dovoljno dobroljnih priloga, i češće.

U prvome broju objavili su mnoge osnovne podatke o Republici Hrvatskoj, a također i adresu hrvatskog veleposlanstva u Pragu. Tu su i dvije pjesme čeških autora iz Hrvatske: *Sjećanja* Marje Pokorné-Parížkové i *Koraci u nepoznato* Zdenke Tábořské. Pod naslovom *Sudbina slična našoj* uvršten je i prilog o Moravskim Hrvatima.

U drugom broju, koji je izašao u rujnu ove godine, nalaze se informacije o zbivanjima u češkoj manjini u Hrvatskoj, vijest o koncertu u Pragu, posvećenom skladatelju Juraju Stahuljaku, ističući da se njegov prijateljski odnos naspram češke kulture prenio na njegovasina Zlatka, današnjeg hrvatskog veleposlanika u Pragu. Objavljen je i češki prijevod priče Hrvoja Hitreca *Tko bi htio prevariti Kerempuha*.

Udruženje *Ilova* izražava želju za uspostavljanjem prijateljske suradnje s udruženjima i institucijama češke manjine u Hrvatskoj. Vjerujem da ne bi bilo na odmet da im i Hrvatsko-češko društvo, a možda i praško Češko-hrvatsko, ponude suradnju i razmjenu informacija, pa čak i neke zajedničke aktivnosti.

Božidar Grubišić

TURNEJA LIRE

Hrvatski mješoviti pjevački zbor *Lira iz Zagreba*, sudjelovao je u multimedijalnoj priredbi pod nazivom *Stari zavjet u umjetnosti*, održanoju u Pragu od 1. do 17. rujna. Riječ je o priredbi koja je obuhvatila 66 glazbenih, kazališnih, likovnih i filmskih sadržaja. Sudjelovalo je devet europskih zemalja, SAD i Izrael, a pokrovitelj priredbe bio je češki predsjednik Václav Havel.

Lira je nastupila pod ravnanjem dirigenta i skladatelja *Emila Cosetta*, u praškoj glazbenoj palači u Rudolfinumu.

Nakon Češke, turneja je nastupila u Slovačkoj (Bratislava) i Mađarskoj (Kiseg i Petrovo Selo). (bg)

NOVI ZAKON O RAZMJENI VALUTA

Češki je parlament odobrio novi zakon o razmjeni valuta, koji je stupio na snagu 1. listopada o.g. Prema ocjenama stručnjaka, to je korak prema vanjskoj konvertibilnosti češke krune, a nadaju se da to znači i približavanje ulasku u Organizaciju za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Ukoliko se ispune ta očekivanja Češka će postati prva zemlja bivšeg istočnog bloka koja će se priključiti tzv. klubu bogatih zemalja. (vb)

NOVA AUTOCESTA

Potkraj listopada je puštena u promet autocesta Prag - Plzeň u dužini 70 km. Do 1997.g. ta će se komunikacija produžiti do češko-njemačkog graničnog prijelaza Rozvadov. Očekuje se da će 1996.g. u gradnju autocesta u Češkoj biti utrošeno 7,2 milijardi kruna odnosno 20% više nego ove godine. (bg)

BERNARD SANNIG (1637 - 1704)

Mezi českými filozofy období baroka patří čestné místo v Praze působícímu františkánu Bernardu Sannigovi. Jeho obsáhlou a dodnes nepřekonanou biografií vydal počátkem našeho století Klement Minařík. Sannigovu myšlenkovému odkazu věnoval pak v posledních letech pozornost zvláště Stanislav Sousedík. Zajímavou epizodou v životě tohoto učenice byl pobyt Chorvatsku v roli řádového vizitátora. Pověření k cestě do observantské provincie sv. Ladislava obdržel Sannig koncem května 1676 v Římě. Jeho úkolem bylo navštívit kláštery v Záhřebu, Kloštar Ivanići, Križevcích, Koprivnici, Krapině, Remetinci, Varaždinu, Čakovci a Ormoži. V Záhřebu, kam dospěl po krátké zastávce na Trsatu, rovněž zvizitoval konvent klarisek a navázal kontakt s biskupem Borkovićem. Vyvrcholením a vlastním důvodem cesty byla kapitula, která se sešla v prvních srpnových dnech ve Varaždinu. Zde se za jeho předsednictví podařilo zvolit nové představené provincie a zažehnat hrozící rozkol. V září nacházíme Sanniga, jako českého provinciála nuceného povinnostmi ke spěchu, opět v Praze. V důsledku úspěšné mise byl příštího roku ustanoven rozhodčím ve sporu chorvatských a maďarských františkánů o právo pořádat sbírky v Medimurje.

Nejvýznamnější středoevropský scotista své doby zemřel v roce 1704 v tichém ústraní znojemského kláštera. Nedlouho před smrtí se pokusil dosáhnout rozdělení české františkánské provincie na dvě části. Ač sám kdysi rázně vystupoval proti národnostním rozbrojům, svůj návrh pozoruhodně zdůvodnil přirozenou česko-německou antipatií.

Dušan Fořtýn

Među českým filozofima iz razdoblja baroka, počasnio mjesto pripada Bernardu Sannigu, franjevcu koji je djelovao u Pragu. Njegovu opsežnu i do danas nenadmašenu biografiju izdao je početkom ovoga stoljeća Klement Minařík. Sannigovoj idejnoj ostavštini, pak, posljednjih je godina pozornost posvetio posebno Stanislav Sousedík. Zanimljiva epizoda iz života ovoga znanstvenika bio je boravak u Hrvatskoj, koju je posjetio kao vizitator svojega reda.

Put u franjevačku provinciju sv. Ladislava povjeren je Sannigu u Rimu krajem svibnja 1676. godine. Dobio je zadaću da posjeti samostane u Zagrebu, Kloštar Ivaniću, Križevcima, Koprivnici, Krapini, Remetincu, Varaždinu, Čakovcu i Ormožu. U Zagrebu, kamo je stigao nakon kratkog zaustavljanja u Trsatu, također je posjetio konvent sestara klarisa i susreo se s biskupom Borkovićem. Vrhunac i osbni razlog njegova putovanja bio je kapitul, koji je održan prvih dana kolovoza u Varaždinu. Ovdje su pod njegovim predsjedavanjem izabrani novi predstavnici provincije i otklonjena je opasnost raskola. U rujnu se Sannig, tjeran obvezama koje je imao kao češki provincijal, ponovno nalazi u Pragu. Iduće godine, zbog uspješnosti misije, imenovan je sucem u sporu hrvatskih i mađarskih franjevaca oko zbirki u Medimurju.

Najistaknutiji srednjoevropski skotist (skotizam je pravac u filozofiji i teologiji zasnovan na učenju Dunsca Scotusa - prim. prev.) svojega vremena, umro je godine 1704. u tišini samostana u Znojmu. Nedugo prije svoje smrti pokušao je postići diobu češke franjevačke provincije na dva dijela. Iako je sam svojedobno istupao protiv nacionalnih podjela, svoj je prijedlog obrazlagao prirodnom česko-njemačkom antipatijom.

Prevela: Manja Hribar

U POSJETU GLAZBENOM ODJELU NACIONALNE KNJIŽNICE U PRAGU

Posebno za "Susrete" zapisala mr. Vedrana Juričić, muzikolog - bibliotekar iz Odsjeka za povijest hrvatske glazbe HAZU.

Nacionalna knjižnica Češke smještena je u predivnom zdanju baroknoga Klementinuma, koji je poslije dvorca čeških kraljeva - Hradčany, najveći arhitektonski kompleks Praga. Gradnju Klementinuma započeli su 1653. isusovci podizanjem svoga samostana, da bi tijekom vremena čitav kompleks izvorno obuhvaćao još i oko 25 zgrada, nekoliko crkava i vrtova. Knjižnica se u njemu smješta 1777. nekoliko godina po ukinuću isusovačkoga reda. Korijeni su joj, međutim, u praškom sveučilištu, čija knjižna zbirka bilježi svoju povijest darovnicom knjiga češkoga kralja Karla IV 1370.g.

Danas broji oko 6 mil. bibliotečnih jedinica - kako namještenici Knjižnice kažu - smještenih do samoga vrha najrazličitijih kupolastih svodova. U tijeku je stoga gradnja velikoga depozitorija za oko 5 mil. jedinica.

Nacionalna knjižnica u Pragu, u svom Glazbenom odjelu, udomi jednu od najbogatijih glazbenih zbirki Češke, koja sadrži oko 8.000 knjižnih svezaka i 100.000 tiskanih i rukopisnih muzikalija, oko 450 originalnih pisama i druge pisane dokumentarne građe skladatelja i glazbenika, oko 7.600 gramofonskih ploča i 48 domaćih i stranih naslova časopisa. Matična je knjižnica za sve češke glazbene knjižnice, depozitar obaveznoga primjerka glazbenih publikacija, član je češkoga ogranka IAML-a (Međunarodnoga društva glazbenih

knjižnica, arhiva i dokumentarich cenatara) te središnjica za međunarodni projekt RISM (Međunarodnu bibliografiju glazbenih izvora) sa sjedištem u Frankfurtu. S ponosom ističu spomeničku zbirku W.A. Mozarta s prijepisima i prvim izdanjima skladateljevih djela te rijetkim rukopisnim dokumentima, uključujući autografe.

Međutim, od izuzetne važnosti i vrijednosti za cjelokupnu češku glazbenu baštinu je centralni katalog čeških glazbenih arhiva, koji se u ovom odjelu vodi punih 30 godina. Radi se o klasičnom kartičnom katalogu koji obuhvaća notnu građu iz 180 čeških arhiva i sadrži oko 400.000 katalogiziranih naslova skladbi. Dispozicija po lokalitetima, autorima, notnim incipitima, stručnoj i predmetnoj oznaci te specijalni katalozi notnih prepisivača i izdavača, kao i zaseban katalog autografa omogućuju visoku razinu pretraživanja na standardan, klasičan nekomputerizirani način. Projekt sustavnoga popisivanja čeških arhiva, otpočet 1966. pod vodstvom dr. Pulckerta (autora iznimno zanimljivoga internog načina brojanog kodiranja glazbenih incipita), jedan je od glavnih zadataka Glazbenog odjela i na njemu radi šestoro muzikologa - bibliotekara.

Obilježavajući tri izuzetno uspješna desetljeća rada na spomenutom katalogu Glazbeni odjel organizirao je dvodnevni skup pod nazivom *Union Music Catalogue Conference* koji se održao 24. i 25.

listopada 1995.

Na skupu su sudjelovali, uz domaće muzikologe, arhivare i bibliotekare, i gosti iz Njemačke (dr. K. Keil), Italije (dr. M. Gentili-Tedeschi), Slovačke (dr. D. Mudra), Moravske te Hrvatske.

Pročitan je 21 referat. Najbrojniji su bili prilozi koji su s povijesnoga aspekta sintetizirali dosadašnju praksu i rezultate obrade muzikalija. Zanimljiv referat održao je dr. Keil, iz RISM redakcije u Frankfurtu, u sklopu kojega je prezentirao prvu CD-ROM bazu 160.000 ranih rukopisa nota iz 491 biblioteke i 23 zemlje svijeta. Posebno atraktivna bila je i prezentacija dr. Gentili-Tedeschija *homepage-a* za talijansku glazbu u Internetu.

Hrvatsku sam predstavila temom - *Automatizirana katalogizacija muzikalija u Hrvatskoj na primjeru Benediktinskoga samostana Sv. Petra u Cresu*, koja govori o prvom kompjuterski obrađenom notnom arhivu u nas.

Nakon nekolicine referata, moga također, povela se duža diskusija i prava je šteta što za komentare, mišljenja i prijedloge nije ostajalo više vremena.

Prebogat program skupa nije dopuštao duže obiliske spomeničkih vrijednosti Praga, ali se zato u večernjim satima pružila izuzetna prilika posjeta koncertnih i kazališnih događanja, kojima ovaj grad obiluje.

mr. Vedrana Juričić

Zrnice narodne mudrosti i malo kulinarske pripomoći

NOVOGODIŠNJA PROMIŠLJANJA

Koliko je samo bilo priprema, jurnjave, spremanja a pogotovu pečenja kolača, te božićne kuge, kako je govorio naš djed, kada ga je baka tjerala da se izgubi iz kuhinje.

Divno je poštovati tradiciju, pogotovu božićnu, sa svim onim običajima, jasicama, drvцем, darovima itd. Ali zbog čega se moramo mučiti i gnjaviti nekoliko tjedana unaprijed? Doduše, svake se godine zaklinjemo da više nećemo tako postupati, da ćemo to uraditi drugačije, ali čim nastupi prosinac, taj božićni vrtuljak se počinje vrtjeti kao i prošlih godina i ništa se ne mijenja, inače to ne bi bio Božić, kojega nazivamo "praznikom spokoja i mira". Daj Bože!

A kada ti praznici "spokoja" minu i pred nama je Nova godina, preporučamo specijalni koktel. Priprema se jednostavno: uzmete dvanaest mjeseci, dobro ih očistite od svih zlonamjernosti, lakomosti i mržnje a zatim svaki dan pripremite na ovaj način:

Uzmete,

- 1 porciju povjerenja
- 1 porciju poštena rada
- 2 porcije dobrog raspoloženja i dodamo
- 3 pune žlice optimizma, 3 žlice podnošljivosti, zmce
- tpeljivosti i malo obazrivosti.

SVE SE OBILNO ZALIJE LJUBAVLJU!

Pripravak se servira s ljubaznim smiješkom i dobrom, prijateljskom i srdačnom rječju!

(Recept preuzet iz dnevnika Rovnost u Brnu)

Preveo: B.G.

BLAGDANSKI STOL

Na cijelom se svijetu Božić obilježava na isti način: blagovanjem i darivanjem. Koliko naroda, toliko i božićnih jela.

Simbolom modernog Božića je postao puran ili purica, pogotovu u Engleskoj, Sjedinjenim državama, u Francuskoj, pa i u nas, iako je u Dalmaciji gotovo obvezan bakalar na lešo ili na brudet.

U Češkoj pak većina ljudi na Badnjak daje prednost ribi, pretežno šaranu, sa salatam od krumpira. Ali taj običaj je novije dobi. U prošlosti na blagdanskom stolu nisu smjela manjkati pečena ječmenakaša, ovseni nabujak s jabukama i medom, jela od gljiva, umak od suhog voća. Na selu su za večeru bila jela od graha, češnjaka, gljiva i sušenog voća, a u imućnijim gradskim obiteljima, uz riblju juhu, štuka u aspiku, šaran u crnom umaku, puževi i školjke.

U Finskoj se na Badnjak služi kuhanašunka sa šljivama i krumpirovom kašom, a svježi bakalar se servira s umakom od vrhnja.

Tradicija je božićnog stola u Velikoj Britaniji "plum pudding", koji potječe još iz srednjega vijeka. Tada je to zapravo bila juha s komadićima ovčetine i voća, uključujući suhe šljive. Zatim se to jelo pretvorilo u nabujak, punjen mesom i lojem, a neophodno je kandirano voće, bademi, jaja, viski i začini.

U Argentini se za Božić goste pečenim repom od leguane, meksički gumnani neće odbiti pržene crve iz agave a Norvežanima je poslastica odležana pastrva, koja se prema receptu starih Vikinga priprema već potkraj kolovoza. (bg)

GURMANSKA HLADETINA

Ovih zimskih dana, ne samo nakon kolinja, u mnogim se domaćinstvima priprema i hladetina (aspik, pače). Razni su načini pripreme, a evo jednog, ponešto složenijeg, iz Češke.

Potrebno je:

- 250 g svinjskih kožica ili 2 svinjske nogice,
- 250 g svinjetine od podbradka,
- 1 svinjski jezik,
- 200 g svinjskih jetara,
- 1 veća mrkva,
- 1 peršin,
- 1 manja glavica crvenog luka,
- 2 režnja češnjaka,
- 4 zrna pimenta (najkvire),
- 6-8 zrna papra,
- malo mažurana,
- nekoliko žlica octa i sol.

Priprema:

Svinjske kožice operite i narežite na šire rezance. Ako koristite svinjske nogice, operite ih, dobro očistite i rascijete na polovice. U prikladnoj posudi potopite u osoljenu i zakiseljenu vodu, tako da budu barem 2 cm ispod površine, dodajte oguljeni režanj češnjaka, začine smotane u gazi i sve kuhajte tako dugo dok kožice ne omekšaju. U međuvremenu ogulite crveni luk, očistite povrće i sve narežite na sitne kocke. Omekšalim kožicama dodajte oprano, na kocke narezano meso i jezik i kuhajte dok napola ne omekšaju. Zatim dodajte pripremljeno povrće i skuhajte na mekano. U tijeku kuhanja dodajte

ČEŠKE BOŽIĆNE PROGNOZE

Zeleni Božić, bijeli Uskrs.

O Božiću bolje je mrznuti nego kisnuti.

Kad o Božiću mrzne, sniježi, rodna godina slijedi.

Topao Božić, prazni hambari - jasni Božić, puni hambari.

Mnogo snijega u prosincu - mnogo voća.

Božić je Božić a pečenica je njegova sestra.

Kada je uvečer pred Božićem jasno nebo, bez vjetrova i kiše a ujutro sija sunce, godina će biti dobra za vino.

Kada na Božić u noći pada snijeg, dobro će roditi hmelj.

Prikupio: B. Grubišić

po potrebi vodu, tako da je uvijek sve potopljeno, i povremeno promiješajte da se kožice ne uhvate za dno. Jetra dodajte na kraju i kuhajte najviše 10 minuta. U slučaju da se koriste svinjske nogice, treba ih izvaditi, očistiti od kostiju i meso ponovno vratiti u zdjelu. Inače se samo izvadi kesica sa začinima, oguli i nareže jezik i jetra. Kockice jezika i jetra složite u dublju zdjelu, smjesu s kožicama i mesom začinite svježim režnjem češnjaka, zgnječenim smalo soli, dodajte malo ružmarina, eventualno i malo octa, i sve ulijte u zdjelu s jezikom i jetrima. Hladetinu promiješajte i ostavite na hladnome stegnute. Servira se narezano na komade koji se mogu obložiti limunom ili kiselim krastavcem. (bg)

DONAUBALLET

Svjetska praižvedba *Glazbe za ples* internacionalne koprodukcije pod nazivom *Donauballett*, održana je u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu 15. rujna 1995. godine. Već 1. listopada, ta se baletna predstava odigrala u Brnu (RČ), u tamošnjem Baletu narodnog kazališta.

Još pamtimo srijedu, 3. svibnja 1995. godine, kada je srpsko granatiranje Zagreba bilo vijesću dana, kao i snimke stradanja baletnog ansambla tijekom prvog pokusa Donauballeta. Pod geslom *Make Dance Not War* - Umjetnost u službi mira, projekt je nastavljen nakon oporavka plesača.

Donauballet je utemeljen u veljači 1993. g. na poticaj Austrian Art Service-a. O njegovom stvaranju dogovorila su se sljedeća kazališta: HNK u Zagrebu, Balet mađarske državne opere, Balet iz Győra, Balet nacionalnog kazališta iz Praga, Slovensko narodno gledalište iz Ljubljane, Slovensko narodno gledalište iz Maribora i Slovačko plesaćko udruženje iz Bratislave. Kako je riječ o otvorenoj asocijaciji kazališnih institucija i baletnih grupa iz Srednje i Istočne Europe, pristupili su joj Nacionalno kazalište iz Brna, HNK "Ivan Zajc" iz Rijeke i Poljski plesni teatar iz Poznania. (vb)

LUTKARI

Međunarodni festival kazališta lutaka - PIF - održan je početkom rujna u Zagrebu po 28. puta. S predstavom *Mali vitež Jurašek*, na festivalu se predstavio Divadlo rozmanitosti, Most, RČ.

&

Pod pokroviteljstvom predsjednika Tuđmana u Splitu je početkom mjeseca listopada obilježena pedeseta obljetnica tamošnjeg Gradskog kazališta lutaka. Cjelotjedni program proslave, u sklopu 1.700-te godišnjice Splita, protekao je u znaku Prvog susreta lutkara iz Ancone, Praga i Splita. Pražani, nama otkrije dobro znani lutkari kazališta *Minor*, i ovoga su puta bili uspješni. (vb)

IZ IZVJEŠĆA HRVATSKOG DRUŠTVA LIKOVNIH UMJETNIKA

U svom izvješću br. 22/95 za razdoblje srpanj - kolovoz 1995., HDLU informira i o sljedećim događanjima:

Izložbe - *Libuša Kirac* (naša članica) u Crikvenici, *Josef Geršič* (Češka) u zagrebačkoj Galeriji Spektar, a u Pragu (Češka) na VI. Quadriennalu, svjetskoj izložbi scenografije, kostimografije i kazališne arhitekture su sudje-lovali: *D. Turina, M. Žarak, R. Knežević, D. Laginja, I. Sušac, D. Jeričević, Z. Kauzarić, Atač i D. Dedijer.*

Nagrade - Na VI. Quadriennalu (Prag, Češka) dodijeljena je počasna di-

ploma članovima HDLU-a (*Jasni Bogdanović, Ružiči Deš ković, Viktoru Liebi i Milivoju Šeganu*) u konkurenciji od 40 zemalja, za restauraciju HNK u Osijeku.

Kolonije - Češka, Vamberk - Međunarodni susret čipkarica (8 zemalja), sudjelovala *Dina Dejanec* (naša članica).

Razno - U Zagrebu, u HNK dodijeljene su nagrade *Marijana Radev Ruži Pospiš Baldani; Vladimir Ružđak* Tomislavu Neraliću; *Mila Dimitrijević* Mariji Kohn i Zvonimiru Zoričiću. Autor diplome i Plakete je *Ivica Antolčić* (naš član). (vb)

NERALIĆ ZA OPROŠTAJ PJEVAO U KATJI KABANOVOJ

Naš proslavljeni bas, *Tomislav Neralić*, oprostio se od njemačke publike 9. rujna o.g., na pozornici Njemačke opere u Berlinu, ulogom trgovca Dikoja u Janačekovoj *Katji Kabanovoj*. Punih četrdeset godina g. Neralić je bio član te operne kuće, a djelovao je kao operni pjevač i ranije. Debitirao je u Zagrebu, potom je bio angažiran u Državnoj operi u Beču, te je ponovno u Zagrebu u razdoblju 1948. - 1955. g. Od 1953. g. pjeva i Wagnerove likove, te je kao tumač Letećeg Holandeza pozvan u Berlin gdje se zadržao od 1955. do umirovljenja ove godine. Zanimljivo je da je prigodom oprostaja od berlinske publike pjevao, i to 39. puta nakon premijere održane 22. ožujka 1986. g., lik Dikoja u *Katji Kabanovoj*. (mb)

IZBORI

Na nedavnim izborima za Zastupnički dom Hrvatskog sabora, nezavisni kandidat g. *Siniša Njegovan Stárek*, kojega je podržao Savez Čeha u Hrvatskoj, pobijedio je u posebnoj izbornoj jedinici koja bira zastupnika češke i slovačke manjine. Njegov je zamjenik g. *Jaroslav Klubíčko* iz Daruvara. Protukandidati g. Stáreku su bili *Zdenka Zvonarek* i njen zamjenik *Tony Hnojčik* - za HDZ, te nezavisni kandidati slovačke manjine *Andrija Pekar* i *P. Kvasnovský*.

VLADIN URED

U savjetu Ureda za etničke i nacionalne zajednice Vlade RH predstavnici su svih takvih zajednica naše države. Češku manjinu zastupa *Lenka Janotová*, a slovačku *Pavel Kvasnovský*.

Pri uredu su utemeljene grupe za pojedina područja manjinske problematike. Tako češku manjinu u kulturno-prosvjetnoj komisiji zastupa *L. Janotová*, u organizacijskoj *Jára Kulhavá*, u informativnoj i izdavačkoj *Jiřina Staňová*, u političkoj *Jaroslav Klubíčko*, u znanstveno-istraživačkoj *Anna Vodvářková*, svi iz Daruvara, te u komisiji za toleranciju *mr. Miroslav Jílek* iz Zagreba.

MALA KREATIVNA RADIONICA

U sklopu zagrebačke "Češke besede" djeluje i *Mala kreativna radionica* pod vodstvom dizajnerice *Marije Jílek*. Kako se sastanci našega društva nadovezuju na termine radionice, to smo u više navrata imali prigodu baciti pogled na djelo ruku marljivih članica te radionice. Okuplja ih se tu dvadesetak, što je kažu maksimum, jer se pri izradi modela radi individualno. A prošle smo godine, u sklopu proslave 120-te obljetnice zagrebačke "Češke besede", u Hrvatskom glazbenom zavodu vidjeli i reviju modela inspiriranih češkim folklorim motivima. Još pamtimo uzdahe zadivljene publike.

Gospođa *Marija Jílek* ukratko nam je razložila povijest Male kreativne radionice:

Radionica postoji već jedanaest godina. Rodila se u okrilju centara za kulturu grada Zagreba, a posljednjih pet godina djeluje kao sekcija Češke besede. Njegovamo više posebnosti kako u oblikovanju odjevnih predmeta, što je bio osnovni motiv za okupljanje u početku, tako i u pristupu članstvu koje se u njoj okuplja - kaže gospođa Jílek i pojašnjava - Kao što vidite, ovi su revijalni modeli kreacije kojom uskladjujemo suvremeni odjevni predmet s tradicijskim folklorim elementima, sve pažljivo proučavamo, odabrano i izrađeno, a time postižemo posebnost izričaja naše radionice - te dodaje - Sudjelovale smo i u namjenskim izvedbama odjevnih predmeta, pa smo na početku domovinskog rata izradile i odaslale oko 300 predmeta (kape i čarape) na niz bojišta: Vukovar, Pokupsko, Nova Gradiška, Novska. S prognanicama iz Vukovara i Slunja radile smo na dovršavanju izložbenih eksponata koji su odaslani u Francusku i bili izloženi u oko 400 izložbenih prostora tvrtke Philidar - donatora materijala.

Vrijednim članicama Male kreativne radionice želimo puno uspjeha ubuduće, posebno cijeneći riječi voditeljice gđe. *Jílek* - *Sekcija nastavlja svoje djelovanje spremna uključiti se uvijek u oživotvorenje dobrih projekata kada se za njih stvore uvjeti* - u nadi da će dobrih uvjeta i projekata biti sve više. (vb)

HOLUBIČKA U PRAGU

U jednom od najatraktivnijih prostora u Pragu - Valdštejnskoj palači na Hradčanima - nastupio je potkraj listopada plesni ansambl daruvarske besede "Holubička" koji ove godine obilježava desetu godišnjicu svoga rada. Uz te, najbolje izvođače češkog folkloru u Hrvatskoj, nastupili su i glazbenici, pjevači i recitatori, te predstavili kulturu i uopće češku manjinu u Hrvatskoj. Organizator je bila *Zaklada Česi Česima*. (bg)

ANTOLOGIJA SPISATELJA I ČEŠKO-HRVATSKI RJEČNIK

U Pragu su boravili i predstavnici Saveza Čeha u Hrvatskoj i nakladničke ustanove JEDNOTA iz Daruvara. U susretu i razgovorima s dužnosnicima Odbora za manjinske i nevladine odnose Ministarstva vanjskih poslova RČ i drugim ustanovama s kojima suraduju saznali smo da će do kraja godine izaći iz tiska Antologija i rječnik manjinskih autora iz Hrvatske koje je pripremio dr. Ruda Turek, te da će do veljače sljedeće godine biti dovršen Češko-hrvatski rječnik. Tom je prigodom bilo riječi o dogradnji zgrade češke osnovne škole u Daruvaru koju će vjerojatno pripomoći i vlada Češke republike. Govorilo se i o mogućnostima studija na češkim sveučilištima, a izdavačka kuća ALBATROS ponudila je pogodnosti pri kupnji češke dječje literature. (bg)

MARTIJSKE U DARUVARU

O Martinju se krsti vino i u nas i u Češkoj. U daruvarskom kraju također, a tamo se među istaknute vinogradare ubrajaju i mnogi Česi. Na ovogodišnjem Martinju, svečanost je upriličio Badel 1862 a za majstora novog vina proglašen je najstariji daruvarski vinogradar *Julius Leja*, Mađar porijeklom, koji češki govori bolje od mnogih kojima je to materinski jezik. Uz članak o toj svetkovini božanskog napitka, tjednik *Jednota* objavio je i prigodne češke stihove koje preuzimamo u izvornom obliku i u hrvatskom prijevodu:

VINAŘOVO
DESATERO

*První sklénka jako med
druhou dáš si proto hned
třetí tobí chuti dodá
čtvrté nikdo neodolá
pátou chválit nepostačíš
šestou žízeň neuhasiš
po sedmé si pleteš esa
po osmé ti hlava klesá
z deváté jsi Tutankámen
po desáté už je AMEN*

VINAREVIH
DESET

*Prva čaša poput meda
druga na se čekat neda
treća ti tek želju budi
četvrta se sama nudi
petu hvališ na sva usta
poslije šeste žeđ je pusta
sedma buni: herc il' špada
po osmoj ti glava pada
s devetom si Tutankamen
po desetoj već je AMEN.*

(bg)

UKRATKO:

ZAGREB - Tečaj i škola češkog jezika u Češkoj besedi. Školu, nedjeljom od 10 sati, vodi gđa. Marcela Čović. Tečaj, četvrtkom od 17 sati vodi gđa. Zdenka Tábořská.

DARUVAR - Otvorena je renovirana knjižnica Fr. Buriana, a Češka je beseda obavila zamašan posao na rekonstrukciji prednjeg dijela Narodnog doma.

JAZVENIK - U ovom mjestu pokraj Siska svečano je obilježen dovršetak obnove kapele koju su 1931.g. izgradili ovdasnji Česi, te Češkog doma, izgrađenog 1935. g.

RIJEKA - Češka beseda djeluje tek godinu dana, ali vrlo uspješno. Sudjelovali su na Žetvenim svečanostima, imaju glazbu, knjižnicu, a tečaj češkoga pohađa 21 dijete. Uspostavili su suradnju s mjestom Břilovice u RČ.

Iz češkoga tiska

PREDIZBORNE BROJKE

Sljedeće godine u Češkoj republici će se održati parlamentarni izbori. Prema posljednjim ispitivanjima javnoga mišljenja najviše simpatija uživa vodeća stranka ODS (Građanska demokratska stranka) 22,5%. Slijedi ČSSD (socijalni demokrati) sa sedam posto manje, zatim KDU-ČSL 9,3%, ODA 7,5%, po 6,8% SPR-RSČ i KSČM, a u parlament bi mogli ući i Slobođni demokrati. Predviđa se da će i dalje koalicijska vlada imati sadašnji sastav, ali u poslaničke klupe će zasjesti vrlo jaka, iako razjedinjena oporba.

ŠTRAJK LIJEČNIKA

Već duže vrijeme traje štrajk liječnika koji nisu zadovoljni svojim plaćama, što je uzvitalo češku političku scenu. Oko vladinih mjera lome se koplja, posebice privatni liječnici zamjeraju da su bili prinuđeni na privatizaciju, a vlada im nije osigurala uvjete ni za preživljavanje. Zdravstveni fondovi im ne plaćaju, iako liječe i za sve moraju izdvojiti više novca - za poštarinu, poskupjeli su lijekovi, injekcije i drugi neophodni pribor.

Predsjedništvo Liječničkog sindikalnog kluba i Savjet Saveza čeških liječnika osnovali su koordinacijski odbor koji će pozvati ministarstvo zdravstva na konstruktivni dijalog, kako bi se riješila dugotrajna krizna situacija u češkom zdravstvu.

PAD NATALITETA

Prošle je godine zabilježen najniži natalitet od godine 1785, rodilo se manje od 100.000 djece. Prema predviđanjima češkog statističkog ureda 2020. godine bit će na dva građanina u produktivnoj dobi jedan umirovljenik. Broj djece do 14 godina trebao bi biti dva puta manji od osoba iznad 60 godina.

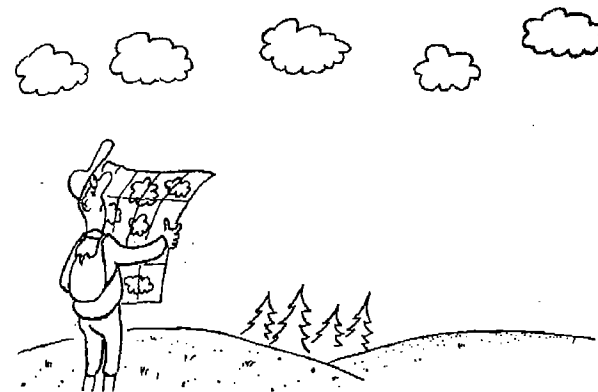
UMIROVLJENICI

U Republici Češkoj trenutno ima 2,1 milijuna umirovljenika, a to je gotovo jedna trećina birača. Proteklih godina je osnovana stranka Umirovljenici za sigurnost života koja već ima oko 48.000 članova. Stranka smatra da je novi zakon o mirovinskom osiguranju asocijalan i inzistira na njegovoj izmjeni. Tvrdi, među ostalim,

da će današnja djeca, kada odu u mirovinu, dobivati svega 33% od svoje bruto plaće, iako izdvajaju toliko da bi odnos plaća mirovina mogla biti najmanje 70%, kako je to u zemljama Europske unije. Podsjećá li vas ovo na položaj naših umirovljenika?

ZABRANE ZA POLITIČARE

Noveliranim zakonom o zaštiti javnog interesa zabranjuje se obnašateljima javnih funkcija korištenje vlastitog položaja za stjecanje privatnih pogodnosti. Ta se odredba odnosi na poslanike, senatore, članove vlade i vodeće ljude centralnih upravnih ureda. Oni se ne smiju baviti poduzetništvom i drugim profitabilnim djelatnostima s iznimkom znanstvenog, pedagoškog, publicističkog, književnog, umjetničkog i športskog rada.

HUMOR Jaroslava Dostála

Iz hrvatskoga tiska

HAVEL O HRVATSKOJ

Vjesnik od 17.10.1995. pod naslovom "Suživotjemoguć" prenosi iz *Liberationa* dijelove razgovora Veronique Soule s češkim predsjednikom Václavom Havelom, a između ostaloga i sljedeće:

JAČANJEM HRVATSKE, POJAVIO SE I NOVI ČIMBENIK. HRVATI SU SE VRATILI U KRAJINU, ALI SU SPRIJEČILI POVRATAK SRPSKIM IZBJEGLICAMA, NASTOJEĆI STVORITI "ETNIČKI ČISTU" HRVATSKU. ŠTO MISLITE O TOM?

Razumljiva je želja Zagreba da uspostavi svoj autoritet u okviru hrvatskih granica. Jasno je da je vrlo tužno to što su ljudi (srpski stanovnici krajevine) sami pobjegli iz tih vraćenih teritorija. Ako su bili i prognani, onda je to vrijedno osude.

PREMA VAŠEM MIŠLJENJU, RADI LI SE O "ETNIČKOM ČIŠĆENJU"?

Srbi su sustavno i programirano "čistili" "svoje" teritorije. Hrvati tvrde dane "čiste", izjavljujući da ti ljudi odlaze dragovoljno. Ali postoje dokazi da i oni, s vremena na vrijeme "čiste". A tada to objašnjavaju riječima da seradi o divljanjima naoružanih skupina, a ne o politici hrvatske vlade. I sami možete primijetiti da mala razlika postoji.

S HRVATSKIM "ETNIČKIM ČIŠĆENJEM" DE FACTO, NISU LI SADA POMJEŠANE ULOGE? Nažalost, zlo rađa zlo, nasilju slijedi nasilje... (vb)

JAČAJU LI PROTUCRKVENE SNAGE

Vjesnik od 22.11.1995. prenosi iz *Glasa koncila*, a pod gornjim naslovom, dijelove napisa Živka Kustića koji razmatra sadašnji trenutak Crkve, kako na Zapadu tako i na Istoku. Dok se na Zapadu uočava porast vjerskoga ravnodušja, na Istoku, posebice na području bivših komunističkih zemalja, zamjetne su zasad različite pojave - od traženja i utvrđivanja mjesta i uloge Crkve u novim društvenim okolnostima (kako je to u obnovljenoj hrvatskoj državi), pada broja vjernika (Češka) do najnovijih izbornih rezultata u Poljskoj, toj izrazito katoličkoj zemlji, koja ponovno vraćana vlast ista knute političare iz prošloga režima.

U zemljama s komunističkim vlastima Crkva je na neki način bila stekla prvenstvo duhovne oporbe diktaturama te je moglo izgledati da si je time osigurala čvrsti položaj u demokratskom poretku koji se razvija nakon sloma onih

ENGLESKI JEZIK BR. 1

Večernji list od 28.09.1995., pod naslovom SMJENA ZBOG NEZANANJA ENGLSKOG, donosi vijest o smjenjivanju prvog zamjenika ministra obrane g. Jiří Pospíšila. Službeno nije objavljeno zašto, ali novinari su iščeprkali razlog - nedostatak sposobnosti komuniciranja. Prema autoru članka radi se o neznanju engleskog jezika, što se ne može tolerirati u doba žurbe za priključenje NATO-u, i aktualne posjete zapovjednika združenog stožera američkih oružanih snaga Pragu.

diktatura. Stoga je moguće iznenađenje i razočaranje kad se pokazuje da nije tako - zaključuje g. Kustić i dodaje - Češka se nije isticala čvrstim katolištvom poput Poljske, ali je ipak prije dolaska komunističke vlasti ondje bilo među pučanstvom 70 posto katolika. Podaci iz godine 1991. pokazuju da ih ima samo 40 posto. Praški nadbiskup kardinal, koji je također predsjednik Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE), Milošlav Vlček pokušava prikriti te podatke, nego jednostavno kaže da "kršćanstvo koje se oslanja na ustaljene navike ne može preživjeti u novim prilikama". Razmišljanje g. Kustić zaključuje riječima kako za vjernika pak nema nikakve sumnje da će kršćanstvo ne samo preživjeti nego biti i sol i kvasac budućega svijeta. Treba mu samo hrabrosti da ne zatvara oči pred činjenicama, da se ne oslanja na vlasti niti da traži povlastice, da se preporađa u duhu Drugoga vatikanskoga koncila. (vb)

O šestoj obljetnici

BARŠUNASTA REVOLUCIJA

Prije šest godina, točnije 17. studenoga 1989., počela je tzv. Baršunasta revolucija u Pragu i proširila se po čitavoj tadašnjoj Čehoslovačkoj. Sve se razvilo iz manifestacije studenata na spomen 17. studenoga 1939. kada su nacistički okupatori grubo postupili na pogrebu Jana Opletala, studenta koji je sudjelovao u demonstracijama protiv nacističke okupacije nekoliko dana prije toga. Hitlerovi nacisti su te demonstracije uzeli kao izliku da na tri godine, zapravo su mislili i htjeli za stalno, zatvore sve univerzitet i visoke škole u Češkoj. Bio je to jedan od glavnih poteza u smislu uništavanja češkog naroda otimanjem i uništavanjem najsvijesnijeg njegovog dijela - inteligencije.

Po završetku drugoga svjetskog Studentima su se priključili najprije rata održan je u Pragu svjetski glumci i književnici, a zatim njihovi studentski kongres na kojem je 17. roditelji i mnogo ostalih djelatnika studenoga proglašen među- i tvorničkih radnika svojim štrajk narodnim danom studenata. Taj je kovima. Time je izazvana duboka dan priznavan u mnogim državama kriza u redovima vladajuće klase. s manje ili više pažnje, već prema Uslijedili su razni pokušaji smirivanja stanovništva dotičnog režima. S situacije, od prijetnji silom do obzirom da je Čehoslovačkoj podnošenja ostavki vodećih ljudi. nakon 1948. bio nametnut S druge strane, pokret za političke komunistički režim, zemlje promjene i obnovu demokracije je Sovjetskog bloka su i taj dan rado rastao, demonstracije su bile sve koristile u propagandne svrhe. češće, stvoren je Građanski Prag je zahvaljujući najstarijem demokratski forum, koji je kasnije prerastao u danas najjaču političku stranku u Češkoj "Građansku visokom tehničkom školom na svijetu (1707.) jaki centar visokih škola, u kojem su studenti, njihovo djelovanje i život istaknuta značajka. Tako su nakon nametanja komunističkog režima upravo "Baršunasta revolucija" za razliku studenti najčešće izražavali svoje nezadovoljstvo zbog odsutnosti demokracije. Bili su aktivni i tijekom "Praškog proljeća" 1968. godine. U jesen 1989., kad se u svim zemljama Sovjetskog bloka već osjećao nadolazeći pad komunističkih režima, praški studenti su priredili mime mani festacije na spomen 50-godišnjice nacističkog nasilja. Policija tadašnjeg

Karte 77", čime se punih 20 godina isticao kao jedan od prvih po zapovijedi nalogodavaca, grubo je postupila protiv te manifestacije. To je iza zvalo lančanu reakciju na svim sveučilištima i visokim školama u Čehoslovačkoj.

Zdenko Prochaska

MASARYKU BI ODUZELI ULICU I DALI JE KRLEŽI

Ma koliko zvučala nevjerojatnom, naslovna je tvrdnja nažalost istinita, a zamisao je Društva hrvatskih književnika. Nazdravlje!

Naš član, g. Ljubomir Slunski, upozorio nas je na vijest objavljenu u *Komunalnom vjesniku* - Glasilu Fonda Grada Zagreba za vodoprivredu, promet, stambeno i komunalno gospodarstvo - br. 128 od 30.10.1995. - prema kojoj je na posljednjem zasjedanju skupštinske Komisije za imenovanja i preimenovanja ulica i trgova staroga saziva, koji se zbog nedostatka kvoruma tvorio u "konzultativni radni stanak", prijedlog Društva hrvatskih književnika o preimenovanju Masarykove u Krležinu ulicu "naišao na odobravanje". Srećom, nije bilo kvoruma!

Predsjedništvo našega društva protestiralo je pri Društvu hrvatskih književnika, ukazujući na potrebu da prijedlog bude hitno povučen. Za to postoji čitav niz valjanih razloga, a među inima i taj da je g. Masaryk i sam bio pisac.

Dopredsjednica našega društva gđa. Manja Hribar reagirala je i napisom u novinama Matice hrvatske *Vijenac*, pokušavši približiti Masaryka i onima koji su vodeći hrvatski intelektualci a nedovoljno ga poznaju. Dodajmo, ne samo Masaryka, Srednju Europu, demokraciju već i vlastitu povijest.

ISPRAVAK I ISPRIKA

U prošlim "Susretima" (13-14) potkrala se greška na str. 18. U potpisu slike T. G. Masaryka trebala je pisati 1937.g. kao god. smrti. Uredništvo

HRVATSKI SOKOL

Pod sloganom *U desnici snaga, u srcu odvažnost, u mislima domovina* u Zagrebu je sredinom lipnja obilježena 120. obljetnica *Hrvatskog sokola*. U ovom se napisu prisjećamo 70. godišnjice nastanka *Sokolske Mogile* u Maksimiru.

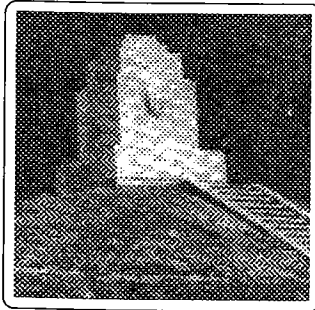
Krajem prošloga stoljeća, po ugledu na Češki Sokol, osnovan je u nas Hrvatski Sokol - organizacija dobrovoljaca i rodoljuba što djelovale na području tjelovježbe, a po onoj staroj izreci - *u zdravu tijelu zdravi duh*. Osnivači, Hanuš i Hochman, nisu ni sanjali, kao ni njihovi češki prethodnici, takav obrat sudbine kakav se zbilo: umjesto germanskog desilo se slavensko porobljavanje. No, to je prošlost, pa je sokolska organizacija u obje zemlje obnovljena.

U povijesti Hrvatskog Sokola posebno je zanimljiva Sokolska Mogila u Maksimiru. Kako se navršilo 70 godina od njenoga nastanka, a riječ je o registriranom i zaštićenom spomeniku kulture (od 1964.g.), prigoda je posvetiti joj pozornost. Naime, Treći hrvatski svesokolski slet u Zagrebu 1925. godine (13.-17.kolovoza), trebao je obilježiti i 1000. godišnjicu hrvatskoga kraljevstva. Razumljiva je, stoga, želja za podizanjem jednog trajnijeg spomenika, kao i njeno ostvarenje - podizanje Sokolske Mogile u Maksimiru.

Posebnost Mogile je u tome što je izvedena od zemlje svih hrvatskih krajeva. Svaki je Sokol, naime, donio u dane sleta grudu zemlje, pa se tako tu našla zemlja iz više od 150 mjesta raznih hrvatskih krajeva. Tu je gruda s polja na kojem je bio okrunjen kralj Tomislav, s Petrove gore (Gvozda) gdje je poginuo posljednji hrvatski

kralj, potom gruda s Kvaternikova groba u Rakovici, ispod Gupčeve lipe, iz rodne Strossmayerove kuće u Osijeku, s Grobničkog polja, iz Kninske tvrđave, s Medvedgrada, iz Vukovara, Crikvenice, Varaždina ...

Mogila je u obliku čunja, a na vrhu je postavljen zaglavni kamen kojeg s prilazne strane resi hrvatski povijesni grb. Na kamen je trebala biti postavljena skulptura ptice sokol, djelo kipara Ive Kerdića, no do danas to nije učinjeno, čak štoviše u

novije je vrijeme ozbiljno razmatrana mogućnost da to bude djelo akademskog kipara Mladena Mikulina. Prilaz vrhu Mogile omogućavaju stepenice i serpentine, a neposredno uz Mogilu je posađeno deset lipa koje simboliziraju deset proteklih stoljeća.

U temeljima Mogile, nalazi se komorica u koju su 1926.g. pohranjeni vrijedni predmeti iz hrvatske kulturne baštine, sakupljeni po sokolskim društvima diljem Hrvatske. Uz predmete izvornog narodnog stvaralaštva, tu su knjige i brošure koje pri-

kazuju sokolstvo, pa čak i po jedan primjerak svih naših novina i časopisa, razne uspomenene na sletove, fotografije, slike i razglednice, značke i plakete. Pohranjene su i spomenice svih sokolskih društava koja su položila zemlju u Mogilu. One su izrađene na pergameni, a sadrže i opise povijesnih događaja koji su se zbili na mjestu s kojega je uzeta zemlja. Jedan od tvoraca Mogile, arhitekt Aleksandar Freudenreich je zapisao:

Kako god je taj spomenik osebujan i čedan po svom obliku, tako je po svom smislu i sadržaju idejno dubok i snažan i dostojan one organizacije koja stupa na čelo svakog narodnog hrvatskog i naprednog pokreta, a to je Hrvatski Sokol.

Sokolska Mogila je, dakle, osebujan spomenik, pa ne čudi što je Družbu "Braća Hrvatskog Zmaja" njen duboki smisao ponukao da potakne i ishodi njeno preimenovanje u Hrvatsku grudu (1994.g.), ali ipak ostaje nedoumica: briše li se tako sjećanje na vrijeme, njegov duh i duh naroda, kao i značenje Hrvatskoga Sokola - namjerno ili ne. Hrvatsku smo grudu mogli osmisliti danas, primjereno današnjem vremenu i ozračju, a Sokolskoj Mogili ostaviti njeno povijesno ime, mjesto i značenje. (vb)

IVO VOJNOVIĆ I PRAG

Gotovo da niti jedan hrvatski književnik nije bio toliko povezan s Pragom kao konte Ivo Vojnović (1857-1929). Prag je za njega, kako je znao reći, bio "prava ljubavnica". Zlatnome gradu i uopće češkim ljudima ovaj je književnik hrvatske Moderne poklonio svu svoju pažnju i ljubav. Prag se i njemu odužio. Još 1897. godine u Narodnom divadlu održana je premijera "Ekvinocija", a u prvih tridesetak godina ovoga stoljeća na mnogim češkim pozornicama prikazana su skoro sva njegova dramska djela. Prag, Češke Budjeovice, Plzenj, Brno, Olomouc, Ostrava - pozornice su za "Ekvinocij", "Dubrovačku trilogiju", "Maškaradu ispod kuplja", "Gospodu sa suncokretom" ...

Mnogim premijernim izvedbama i sam je bio nazočan, na predstavama je čitao vlastite tekstove, a Jaroslav Kvapil, jedan od najpoznatijih praških režisera toga doba, režirao je najveći broj Vojnovićevih drama.

Poslije praizvedbe u Berlinu 1918. godine, u Brnu je 1920. održana premijera opere u četiri čina "Ekvinoce" češkoga kompozitora Františka Neumanna s Vojnovićevim libretom.

Zbog osjećaja ljubavi i velikog štovanja prema Češkoj i Česima, predsjednik T. G. Masaryk odlikovao je Iva Vojnovića Redom Bijeloga lava.

Ladislav Radulić

Gdje su naši tragovi ?

Izvadak iz napisa Mire Muhoberac u Hrvatskom slovu, svibanja 1995., pod naslovom "Hrvatski trag u praškom kazalištu".

(...) Međutim, ni mikroskopski pogled u repertoar čeških kazališta danas ne nalazi niti jedno zmo što se odnosi na hrvatsku dramaturgiju. S nostalgijom možemo se sjećati vremena kada je u Vinogradskom kazalištu praizvedena Vojnovićeva drama *Maškarate ispod kuplja* (1923), koju je autor posvetio Pragu, kad se u istom kazalištu igrala opereta *Barun Trenk* Srećka Albinija (1909), *Zec* Miroslava Feldmana (1933)

Kapetan Niko Bože Lovrića (1936), kad su u Narodnome kazalištu prikazivane drame *Jo sipa Kosora*, *Milana Begovića*, *Milana Ogrizovića*, *Ive Vojnovića*, *Marina Držića*.

(...) tražeći prostor koji su u Pragu osvojili *Ivo Raić* (od 1902. do 1903. bio je glumac Narodnoga kazališta u Pragu), *Zvonimir Rogoz* (bio je članom Narodnoga kazališta od 1929. do 1946.), Branko Gavela (od 1936. do 1940. u Narodnom je kazalištu režirao pet opera)...

IZ SPORTA

ČEŠKA, ČESI I TENIS

Svima nam je poznat uspjeh hrvatske tenisačice Ive Majoli. Svojom pobjedom na dva uzastopna turnira ove je godine dospjela po prvi puta na ljestvicu deset najboljih tenisačica svijeta. Tako se našla i u društvu Jane Novotné, vršne češke tenisačice, a međusobni je dvoboj uspjela riješiti u vlastitu korist.

No, prilog Čeha tenisu datira od ranije. Samou u novije vrijeme ističu se dva velika imena: Ivan Lendl i Martina Navrátilová.

Lendl je, uz razne turnire, 1980.g. osvojio i Davis Cup. Neispunjena želja ostalo mu je osvajanje Wimbledona. Navrátilová, pak, najbolja je tenisačica svih vremena. Gospodarila je dugi niz godina svjetskim teniskim tere nima, da bise posve povukla prošle sezone. Tako je to u sportu, kao uostalom i u životu - na mlađima svijet osta je. A češki tenis ima Janu Novotnu.

Mihaela Banek

AKROBATSKI R'N'R

Na svjetskom prvenstvu u akrobatskom Rock and Rollu, što se ovoga proljeća odvijalo u Parizu, pobijedili su mladi predstavnici Republike Češke - *Michaela Vecernová* i *Roman Kolb* - uspješno izvevši veoma teške akrobatske pokrete. (mb)

TKO JE MARTIN C. PUTNA ?

U prošlom smo broju *Susreta* objavili pismo Martina C. Putne upućeno dopredsjednici našega društva gđi. Manji Hribar, te njegova autora šturo predstavili. S obzirom na upite naših čitatelja, ovom ga prigodom predstavljamo na temelju interviewa objavljenog u KANI, u prosincu 1993.g. Gospodin Putna je rođen 1968. godine, rusist je i klasični filolog, predavač povijesti književnosti na Filozofskom fakultetu Karlova sveučilišta u Pragu, urednik revije za kršćanstvo i kulturu *Souvislosti* (Sveze), književni kritičar i pisac kršćanskog nadahnuća. Evo nekoliko izvadaka iz njegovih razmišljanja:

IZGLEDI KRŠĆANSTVA NAKON PADA BOLJEŠEVIZMA

Pojavilo se zanimanje za kršćanstvo, ljudi su se počeli vraćati Katoličkoj crkvi. Činilo se da će kršćanstvo naći važno mjesto u novome društvu. Ovakovo je ozračje trajalo oko godinu dana, a zatim se pokazalo da od svega neće biti ništa. Činjenica je da su se neke postkomunističke skupine uplašile utjecaja Crkve i povele kampanju protiv nje, ali se zatim Crkva počela ponašati tako da je za različite negativne ocjene i napadaje davala povoda.

EVANGELIZACIJA

Nekatoličko društvo nas se ne treba ticati, i nitko s njim danas ne dijalogizira. Je li u takvim okolnostima uopće moguće propovijedati evanđelje? Svako je činjenica da se nikakva evangelizacija ne provodi. Biskupi s vremena na vrijeme izdaju proglas u vezi s neakvim društvenim problemom, a uglavnom se sve svodi na borbu za crkvenu imovinu i na borbu protiv abortusa. Sve je ostalo zasjenjeno. (...) Znam da nema mnogo ljudi koji misle kao ja. Za određeni dio moje generacije privlačan je bilo koji oblik ili nazor koji je jednostavan, jednoznačan i koji im osigurava gotove odgovore. Zato su vrlo popularne skupine fokolara, karizmatika, dakle, sve one koje daju jasne odgovore i jednostavne recepte. Dio mladih

ljudi zanima se za Crkvu, ali opet samo tradicionalistički, dakle, ponovno traži odgovore, dok će vam drugi dio reći: "Isus da, Crkva ne." Ja sam možda među iznimkama utoliko što od Crkve ne odustajem i neprekidno se angažiram. A takvih ljudi koji se izravno zalažu u stvaranju prostora slobode i dijaloga doista je samo nekolicina. Ima ih možda koji tako misle, ali ne čini im se vrijedno truda i iscrpljivanja.

ŠTO BI CRKVA TREBALA ČINITI U ČEŠKOM DRUŠTVU?

Biti u svijetu, a ne izvan njega. Crkva ljudima danas u smislu zajedništva, sigurnosti, nema što ponuditi. Ona se brine za svoje uređene ovčice, za one koji već jesu kršćani, a brine se o njima samo do trenutka dok ne iznevjere, npr. dok se bračni par ne razide. Sve se svodi na mehaničko izvršavanje dužnosti: ljudi se petkom ispovijede, izgovore određene formule, a svećenici, čini se, upravo te formule žele čuti. Pokušati ući u tu dušu, pomoći joj, utvrditi što je boli, gdje je korijen problema - a to je zapravo temelj ispovijedi - to se malokad događa. A mnogi ljudi upravo zbog toga ne žele ići na ispovijed, ne žele samo formu.

O KNJIŽEVNOSTI

Čovjek neprekidno mora nuditi nekakav pozitivni program, koji je, dakako, nedjeljiv od mojega unutrašnjeg uvjerenja, sadrži

istinoljubivost, poštenje i etičnost. (...) Iza svakog napisanog djela mora biti autor, koji ne samo da je napisao knjigu već opravdava njezino postojanje, u tekst unosi nešto iz sebe, nešto što smatra važnim i što misli da bi ga trebalo nadživjeti. To mora biti intencija svakog književnika, iako ne mora uvijek uspjeti.

O MLADIM PODUZETNICIMA

Prilično je brojna skupina mladih ljudi koji se bave poduzetništvom i rade od šest do dvadeset i dva sata, popiju bezbroj kava i gopuše sedamdeset cigareta. Žive, dakle, za svoj posao i zarade dosta novca. No, upitate li ih nešto o kulturi ili o nekakvu unutrašnjem, duhovnom životu, naići ćete na prazninu. Čak mi se čini da su oni koji se vuku ulicama i gostionicama u manjoj opasnosti jer bar razgovaraju, uočavaju i razmišljaju o životu, dok su ti mladi poduzetnici s kravatama i torbama za spise čista zapadnjačka kopija i od njih me podilazi jeza.

O TOME ŠTO ODREĐUJE SUVREMENOG ČEHA

Mislim da smo mi, u okviru čitave Europe, narod koji je najmanje nacionalno svjestan. Bilo gdje u inozemstvu Čeh će se prije sramiti što je Čeh nego to isticati, a ako ga netko upita za narodne junake, naići će se u čudu. U najboljem slučaju, past će mu na pamet Hus ili Komenský. Nacionalističke skupine koje se danas pojavljuju, marginalne su. (vb)

RAZGOVOR UZ ČAJ

Morana Kovač razgovarala je s lektorom češkog Pavelom Krejčím

Práve sedím v kavámé blízku fakulty a čaj se mnou popíjí (a chybí mě opravuje) naš dočasný zahraniční lektor Pavel Krejčí. Když už tu se mnou je, položila jsem mu několik otázek. Nejprve mě zajímalo, jak se sem vlastně dostal.

PAVEL: Jako každý student cizího jazyka jsem i já toužil podívat se do země, jejíž jazyk studuju. Pro mě je to - mimo jiné - Chorvatsko. A jak jsem se sem vlastně dostal? Víte, bylo to tak: Jedna sympatická lektorka, která působila dva roky v Brně, (Katica Ivankovičová-pozn.aut) nám poskytla některé důležité adresy. Jedna z nich patřila Ministerstvu vědy a technologie, které nam umožnilo jednosemestrální pobyt v Záhřebu. Můj kolega Dušan tu byl minulý semestr a já jsem tady nyní.

Předpokládám, že tvoje návštěva Chorvatska má nějaký smysl ...

PAVEL: Mým hlavním cílem je sbírání materiálu pro diplomovou práci. Vedle toho jsem docela rád přijal možnost pomoci zdejší bohemistice. Jako rodilý mluvčí jsem v říjnu a listopadu vedl konverzační cvičení se všemi ročníky. Práce lektora mi též nabídla určité možnosti, které bych jako pouze zahraniční student neměl, a kdyžžano, tak velmi omezené. Navíc mě tato práce velmi uspokojuje, prostě mě to baví.

A proč Tě to baví? To umíme tak dobře česky, nebo je v tom (i) jiný důvod ?

PAVEL: Co se týče znalosti češtiny - většina z vás, studentů II, III a IV. ročníku, mluví líp než si sama myslí. Chce to jen trochu víc aktivity a trpělivosti. Hlavní důvod proč mě to baví je ten, že jsem rád v kontaktu s mladými lidmi. S lidmi vůbec rád pracuji.

V první odpovědi jsi uvedl "mimo jiné Chorvatsko". Které jsou ty "jiné"? Byls uz během studia i někde jinde a zahraničí ?

PAVEL: Protože obor, který v Brně studuji, se jmenuje jugoslavistika, vyplývá z toho, že mě zajímají všechny jihoslovanské národy, tedy od Slovinců k Bulharům. V rámci jugoslavistiky se u nás dostala na první místo kroatistika, protože, jazykový základ máme chorvatský (díky výše zmíněné sympatické lektorce) a literaturu studujeme samozřejmě chorvatskou a srbskou. Pouze okrajově madeonskou a slovanskou. Jak vidíte, chybí už jen bulharština. Tu jako další obor studuji již druhým rokem. Z toho všeho plyne, že bych se rád jednou podíval na delší dobu do všech těchto zemí. Déle než jeden měsíc jsem totiž dosud nikde nebyl, takže vy jste první a doufám, že pro mě nebudete poslední.

Znamená to, žeš tu získal nějaké nové zkušenosti ?

PAVEL: To uvidím až na konci pobytu. Zatím mohu jen říci, že je velmi důležité mít přátele. Díky jim se totiž v cizině necítíte jako v cizině. Rychle jsem si tu zvykl. Navíc se mi Záhřeb velmi líbí, což rovněž pomohlo mojí aklimatizaci ve vaší zemi.

Takže jsi tu skoro jako doma ?

PAVEL: Takže jsem tu jako doma.

Upřavo sedím v kafiču u blíziny fakulteta a sa mnou čaj is-pija (igreške - češke - ispravlja) naš privremeni lektor Pavel Krejčí. Kad je već sa mnou, postavila sam mu nekoliko pitanja. Najprije me je zanimalo, kako je zapravo došao ovamo.

PAVEL: Kao i svaki student stranog jezika, i ja sam čeznuo posjetiti zemlju čiji jezik studiram. Za mene je to - među ostalim - Hrvatska. A kako sam zapravo došao ovamo? Znate, bilo je to tako: Jedna simpatična lektorica, koja je imala dvogodišnji lektorat u Bmu (Katica Ivankovič - op.a.), dala nam je neke važne adrese. Jedna od njih bila je adresa Ministarstva znanosti i tehnologije, koje nam je omogućilo jednosemestralni boravak u Zagrebu. Moj kolega Dušan bio je ovdje prošli semestar, a ja sam ovdje sada.

Pretpostavljam da tvoj posjet Hrvatskoj ima nekakav smisao ...

PAVEL: Glavni cilj mi je bio sakupljanje materijala za diplomski rad. Pored toga sam vrlo rado prihvatio mogućnost da pomognem ovdášnoj bohemistici. Kao rođeni govornik češkoga u listopadu i studenome sam vodio konverzacijske vježbe sa svim godištima. Posao lektora mi je omogućio određene pogodnosti koje, sam kao strani student, gotovo ne bih ni imao. Štoviše, taj posao me zadovoljava, naprosto me to raduje.

Zbog čega te to raduje? Zar tako dobro umijemo češki, ili je tome (i) drugi razlog ?

PAVEL: Što se umijeća češkoga tiče - veći dio vas, studenata II, III i IV. godine, govori bolje nego što misli da može. Iziskuje to samo malo više aktivnosti i strpljenja. Glavni razlog što me to zabavlja je u tome što volim biti u kontaktu s mladim ljudima. S ljudima, općenito, rado radim.

U prvome odgovoru si naveo "među ostalim - Hrvatska". Tko su ti ostali? Tijekom studija si već bio negdje drugdje u inozemstvu?

PAVEL: Veći imena studijske grupe - jugoslavistika - koju studiram u Bmu, proizlazi to, da me zanimaju svi južno-slavenski narodi, dakle od Slovenaca do Bugara. U okviru jugoslavistike je kod nas na glavno mjesto dospjela kroatistika, zbog toga što imamo jezičnu osnovu iz hrvatskoga (zahvaljujući više spomenutoj simpatičnoj lektorici), a književnost, naravno, studiramo i hrvatsku i srpsku. Madeonsku i slovansku smo samo dotakli. Kao što vidite nedostaje bugarski. Njega kao još jednu studijsku grupu studiram već drugu godinu. Iz svega toga proizlazi, da bih rado jednom posjetio na duže vrijeme sve te zemlje. Duže od jednog mjeseca još nigdje nisam bio, tako da ste vi prvi, ali, nadam se, ne i posljednji za mene.

Znači li to da si uzio neka nova iskustva.

PAVEL: To ću vidjeti tek na kraju boravka. Do tada samo mogu reći, da je važno imati prijatelje. Zahvaljujući njima, u stranog zemlji se ne osjećam kao u stranog zemlji. Brzo sam se ovdje naviknuo. Štoviše, Zagreb mi se jako sviđa, a to je doprinjelo mojoj prilagodbi u Vašoj zemlji.

Tako da si ovdje skoro kao doma.

PAVEL: Tako da sam ovdje kao doma.

SIJEČANJ LEDEN	VELJAČA ÚNOR	OŽUJAK BŘEZEN
PO UT SR ČE PE SU NE	PO UT SR ČE PE SU NE	PO UT SR ČE PE SU NE
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
PO ÚT ST ČT PÁ SO NE	PO ÚT ST ČT PÁ SO NE	PO ÚT ST ČT PÁ SO NE
TRAVANJ DUBEN	SVIBANJ KVĚTEN	LIPANJ ČERVEN
PO UT SR ČE PE SU NE	PO UT SR ČE PE SU NE	PO UT SR ČE PE SU NE
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
PO ÚT ST ČT PÁ SO NE	PO ÚT ST ČT PÁ SO NE	PO ÚT ST ČT PÁ SO NE
<h1>1996</h1>		
SRPANJ ČERVENEC	KOLOVOZ SRPEN	RUJAN ZÁŘÍ
PO UT SR ČE PE SU NE	PO UT SR ČE PE SU NE	PO UT SR ČE PE SU NE
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
PO ÚT ST ČT PÁ SO NE	PO ÚT ST ČT PÁ SO NE	PO ÚT ST ČT PÁ SO NE
LISTOPAD ŘÍJEN	STUDENI LISTOPAD	PROSINAC PROSINEC
PO UT SR ČE PE SU NE	PO UT SR ČE PE SU NE	PO UT SR ČE PE SU NE
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
PO ÚT ST ČT PÁ SO NE	PO ÚT ST ČT PÁ SO NE	PO ÚT ST ČT PÁ SO NE

OCJENA
EKONOMSKIH
ODNOSA RČ I RH

Miloš Rezek, direktor u ministarstvu trgovine i industrije Republike Češke nedavno je izjavio:

Činjenica je da smo u jednom razdoblju, prije nekoliko godina, zabilježili stagnaciju u trgovinskim odnosima naših zemalja. No, u protekle tri godine vanjskotrgovinska razmjena opet raste. Primjera radi, u 1992. godini međusobna je razmjena iznosila oko 58 milijuna USD, a u 1994. godini ostvarena je razmjena vrijednosti nešto veće od 130 milijuna USD. Nema sumnje da je obostrano izražena i želja i namjera da se poveća međusobna trgovinska razmjena i da se unaprijede ukupni odnosi. Stoga, sada se priprema potpisivanje novog trgovinskog sporazuma kojim će se regulirati uvjeti trgovine između RČ i RH, a taj će sporazum biti i osnova za komercijalne subjekte u daljnjoj trgovinskoj suradnji. Taj je sporazum već pripremljen za ekspertnu analizu i očekujemo da bi mogao biti potpisan već u narednim mjesecima.

ULAGANJA ČKD GROUPA
U KONCERN KONČAR

Kako javlja Večernji list od 15.09.1995., ČKD Group iz Blanskog u Češkoj Republici i zagrebački koncern Končar, potpisali su ugovor o kupnji udjela i dodatnom ulaganju u poduzeće *Končar - generatori*. Riječ je o kupnji udjela vrijednog dva milijuna maraka i još deset milijuna maraka koje će češki partner uložiti u nabavu opreme i povećanje obrtnih sredstava. Vlasnički udio ČKD Groupa bit će 44%, a partneri su se suglasili i o osnivanju zajedničkog društva *Končar - Moravia* sa sjedištem u Brnu. (vb)

PODRAVKINI DANI U PRAGU

Kako javlja Vjesnik, u podlistku *Gospodarstvo & financije* od 27.10.1995., Podravkina podružnica u Češkoj - *Podravka International* - sa sjedištem u Pragu, ovih je dana provela uspješnu promociju proizvoda iz grupe "Podravka dodatak jelima", jer u Češkoj nije dozvoljena uporaba imena "Vegeta". Promotivna akcija, nazvana "Plavi dani u Zlatnom Pragu" trajala je desetak dana. Češka TV postaja NOVA dnevno je prikazivala i do tridesetak Podravkinih promidžbenih poruka, kao i radio Kiss. (vb)

PIVO, INDUSTRIJA I TRGOVINA

Češka ima najveću proizvodnju piva u svijetu (165 litara po stanovniku), a znamenite vrste Budweiser Budvar i Pilsner Urquell našle su se i na našem tržištu.

Naći se u Češkoj i ne popiti barem jedno od čitavoga niza čeških piva, doista znači ne biti "in". Posjetiti Prag pa uz Hradčane, Staroměske i Václavské náměstí, ne običi niti jednu od znamenitih praških pivnica - U Kalicha, U Kocoura, U Zlatého Tygra ili pak U Fleka, moglo bi se nazvati potpunim promašajem. Jer, U Zlatého Tygra je, primjerice, skupina splitskih studenata početkom stoljeća osnovala Nogometni klub Hajduk, a danas ondje možete sresti znamenite ljude poput Bogumila Hrabala, Václava Havela, te uz malo sreće i g. Billa Clintona ukoliko se nalazi u Pragu istodobno kada i vi. Počastite ga svakako s kriglom najboljega piva, posebice ako mu je pri ruci saxofon.

No, zašto govorimo o posebnosti češkoga piva?

Unatoč brojnim drugim Havelovim zaslugama, ne i stoga što je u doba svoga disidentstva radio u pivovari, već zato jer su i najpoznatije marke - Budweiser Budvar i Pilsner Urquell - postale svjetski čuvene upravo zbog posebnosti češkoga hmelja. Brojni pokušaji da se on uzgoji drugdje ostali su neuspješni zbog neponovljive osebnosti njegovog okusa. Ali, u najnovije su vrijeme na pomolu problemi, jer je domaći hmelj postao preskup domaćim pivarima. Poznavatelji prilika čak predviđaju da će to prouzročiti goleme promjene te da će od sadašnje 71 pivovare u zemlji, u sljedećih pet godina raditi još možda svega 40 njih. Iako je čak 85% sadašnjih pivovara privatizirano, valjat će donijeti ne odveć laganu odluku - ili održati visoku kvalitetu uz poštivanje tradicionalnih recepata i metoda varenja (prema onoj staroj češkoj pjesmi da biste bili Čeh morate piti češko pivo), ili snižavati troškove upotrebom nove tehnologije (gdje vrebaju međunarodne pivovare). U toj dvojbi svatko vuče na svoju stranu. U nakani da prodru na češko tržište međunarodne pivovare nude novu tehnologiju i otkupljuju udjele u češkim pivovarama, dok vatreni ljubitelji češkoga piva situaciju komentiraju riječima "automobile možda i ne znamo raditi pa nam treba pomoć Volkswagena, ali pivo znamo itekako dobro spravljati". Pa ipak, neke su pivovare već zamijenile stare hrastove bačve rezervoarima od nehrđajućeg čelika, a i promjenom proizvodnog procesa produžile trajnost piva u bocama.

Pivarstvo - globalni biznis

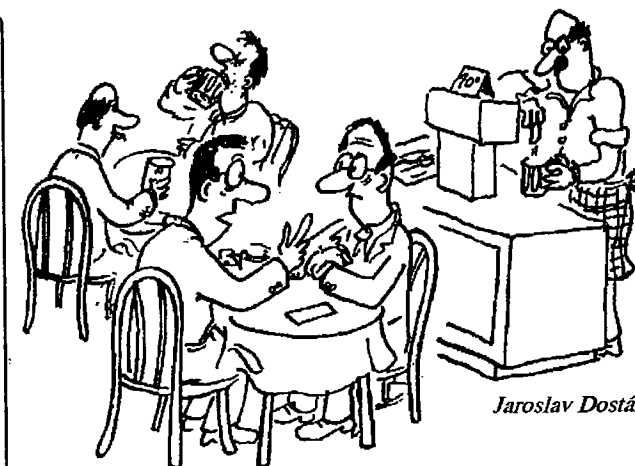
Imalo pažljivijem promatraču ne može promaći spoznaja suvremenog trenda u industriji piva. Nekoć podijeljena na nacionalna tržišta, danas se ona pretvara u globalan biznis, uz dominaciju šačice velikih pivara. Još uvijek široki izbor piva, dostupnih diljem Europe, sve je ugroženiji od najezde masovnih piva koje proizvode i distribuiraju velike korporativne kompanije. Primjerice, Heineken s godišnjim prometom od oko pet milijardi dolara, lani je ostvario skoro 15% veći profit nego 1993., a popularan je gdje god se pije pivo, pa tako i u Vijetnamu. Nije li zanimljiv podatak da je osigurao vodeći položaj i u dalekoj i mnogoljudnoj Kini?

No, masovni pivari u osvajanju tržišta ne prežu niti od preuzimanja nacionalnih pivovara. Tako, primjerice, Američka tvrtka Anheuser-Busch pokušava preuzeti češku pivovaru koja također proizvodi pivo Budweiser. Iako je češki Budweiser stariji od američkoga nekoliko stoljeća, te ga poznavatelji diljem svijeta pretpostavljaju masovno proizvedenoj američkoj inačici, Anheuser-Bush namjerava pobijediti imenjaka. Bass Brewers pak prodire kupovinom udjela, pa je tako kupila 34% u Pražský Pivovary. Heineken je svoje pokušaje usmjerio na Pilsner ...

Može li pod takvim uvjetima opstati nacionalno pivarstvo?

Hrvatska:
Struktura proizvodnje piva u 1994. godini

Karlovac	30%
Zagreb	29%
Split	8%
Koprivnica	11%
Daruvar	8%
Osijek	10%
Buzet	3%

Jaroslav Dostál

Nevim, proč je kurs koruny Nije mi jasno zašto krunu uspo- srovnáván s markou nebo do- ređujemo s markom ili dolarom. larem? Pro mne je měřítko, kolik Za mene je mjerilo koliko piva piv je za stovku! dobijem za stotku!

Nadmetanje hrvatskih pivara s inozemcima

Prema podacima Strukovne grupacije industrije piva i slada, hrvatski su pivari u 1994. godini izvezli samo 140 tisuća hektolitara, gotovo sve u BiH, a tek simbolične količine u čitav niz zemalja. S druge strane, iste je godine uvezeno svega oko 220 tisuća hektolitara piva, najviše iz Slovenije, Češke i Njemačke. S obzirom na podatke o ukupnoj proizvodnji domaćih pivara u 1994.g. (3,1 milijun hektolitara) jasno je o kakvim se omjerima radi. Pa ipak, domaći su pivari borbu usmjerili na zatvaranje domaćeg tržišta, a manje na međusobnu konkurenciju. Razlog tomu je želja da zagospodare hrvatskim tržištem i tako osiguraju sredstva za modernizaciju, proširenje kapaciteta, poboljšanje kvalitete i plasman novih proizvoda u području specijalnih piva, pri čemu im zasada najviše smetaju velika porezna opterećenja. U borbi protiv stranih konkurenata najčešće se pozivaju na primjer Njemačke, koja dopušta uvoz piva do 2% ukupne potrošnje, a za ono iznad toga predviđene su druge mjere. Preko svoje Udruge domaći pivari traže, od Ministarstva financija, povećanje trošarina pri uvozu piva, carinskih stopa i posebnih pristojbi pri uvozu piva, te uvođenje fiksnih carinskih osnovica po vrstama pakiranja i za obračun carina i ostalih pristojbi. Osim toga, od Ministarstva gospodarstva traže i povećanje prelevmana na uvoz piva.

No, osim uvoznika piva, opasnost za domaće pivare već se pomalo nazire i u malim pivovarama, i kakve proizvodi tvrtka IPIM. Njihov kapacitet proizvodnje je od 1.200 do 10.000 litara, a najavljene su na 22 lokacije u 20 hrvatskih gradova.

Može li se i smije li se zatvoriti domaće tržište i prepustiti samo domaćim pivarima? Ne, jer će moćne inozemne korporacije naći načina da prodru na nj - najbolje je sagledati primjer Češke. Treba se upustiti u konkurentsku bitku, šarmantnom reklamnom kampanjom učiniti vrhunsko domaće pivo poželjnim i traženim.

Hrvatska - zanimljivo tržište piva ?

Hrvatska je tradicionalno zemlja vina, pa s potrošnjom od oko 72 litre po stanovniku, zapravo ostvaruje tek 50%-tnu potrošnju europskih zemalja. Po tome, dakle, još nismo "prava" europska zemlja, ali je realno očekivati poboljšanje sljedećih godina, što zbog širokog asortimana to i sve pristupačnijih cijena. Naime, već su podaci za 1994. godinu pokazali da je sedam domaćih pivara (Karlovac, Zagreb, Split, Koprivnica, Daruvar, Osijek i Buzet) proizvelo 26% više piva nego 1993.g. (3,1 milijun hektolitara : 2,458 milijuna hektolitara). No, pred hrvatske se pivare, osim lijepe perspektive, postavlja i golema zadaća - međusobno nadmetanje u kvaliteti, nadmetanje s inozemnim pivarima i pridobijanje novih pivopija.

HMEĽJ

Ovogodišnji prinos hmelja u Republici Češkoj procjenjuje se na 9300 do 9400 tona. Uz očekivanu, iznimno visoku kvalitetu prinosa ne očekuje se i porast cijena hmelja. Ovogodišnja kretanja mogla bi učvrstiti položaj češkog hmelja na tržištu, smatraju u Udruženju poduzetnika hmeljom. (mb)

INVESTICIJE

Amerikanac Michael Dingman, predsjednik *Fischer Scientific International* i direktor tvrtke *Ford Motor*, namjerava zaraditi novac pomažući novoprivatiziranim tvrtkama u bivšem komunističkom svijetu da povećaju efikasnost i profitabilnost poslovanja. Investicijom od 140 milijuna dolara u odabrane češke dionice, prema mišljenju analitičara, dan je poticaj stagnirajućem češkom tržištu kapitala. Novoosnovana privatna investicijska tvrtka *Straton Investments* dodatne investicijske prilike traži i u Rusiji i drugim bivšim sovjetskim državama. (vb)

ČESI DOLAZE U HRVATSKU

Pod gornjim je naslovom *Večernji list* objavio vijest o povratku čeških motocikla, poznatih ČZ-ejaca na naše tržište. Zastupnik ČZ-a za našu domovinu je tvrtka *Speed*, a nudi novi model 'roland', 120 ili 180 kubika. Uz tehničke karakteristike, popraćene i kritičkim primjedbama, autor zaključuje članak riječima: *Model od 180 kubika sa svim davanjima do registracije stoji 16.000 kuna. To je, inače, cijena malo boljeg skutera. ČZ nije idealan motor, ali je zavrijedio svoju cijenu.* (vb)

POSKUPLJENJA

Cijene većine prehrambenih proizvoda opet su porasle. Najviše cijene jabuka - 3,8%, mesa i mesnih prerađevina oko jedan posto, jaja 2,2%, riže 1,1%. Za oko 30 helera (sa 6 na 6,30 Kč) povećat će se sljedeće godine garantirana otkupna cijena mlijeka. (bg)

INFLACIJA

U listopadu je inflacija dosegla 8,7%, što odgovara predviđanjima vlade o visini inflacije u ovoj godini od oko 8 posto. Uslijed toga će od Nove godine životni minimum biti revaloriziran prosječno 8 posto, odnosno individualni iznos za 7% a onaj koji se odnosi na zajedničke potrebe domaćinstva za 13%. To je osnovica za preračunavanje raznih socijalnih davanja. (bg)